

Διευθυντὴς ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ι. ΛΕΛΕΔΑΚΙΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΣΚΡΥΔΑΛΩΦ ΑΡΙΘΜΟΣ 78

Η ΓΕΝΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ἀπὸ 19 ἤδη ἑλίων αἰώνων σύμπας ὁ Χριστιανικὸς κόσμος πανταχοῦ γῆς γηθούτως χαιρετίζει τὸ μέγα καὶ κοσμοσωτήριον ἱστορικὸν γεγονός τῆς ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας ὑπερφύουδ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ γεννήσεως. Ἡ τάλαινα ἀνθρωπότης ἀπὸ τῆς ἐπισυμβάσεως αὐτῇ ἐν τῷ κήπῳ τῆς Ἑδέμ μεγάλης ἐκείνης ἀπωλείας, μάτην ἐπὶ χιλιάδας ὅλας ἐτῶν ἀνεξήτει τῇδε κάκεισε τὴν ἀπὸ τῶν χειρῶν αὐτῆς ἀποπτᾶσαν εὐτυχίαν καὶ μακαριότητα, ἣν πρότερον ἐν τῷ Παραδείσῳ καὶ ἐγγὺς τοῦ Πλάστου ἀπελάμβανε. Καίπερ περιεληθούσα μετὰ τὴν πτώσιν εἰς ἀξιοθρήνητον πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν κατάστασιν, ὅμως διαφλεγόμενη αὐτὴ ὑπὸ τοῦ ὡς ζώπυρον διατηρηθέντος ἐν αὐτῇ ἐνθέου πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν πόθου, ἀπειραμένη μὲν αἰέποτε, εἴτε κατ' αἶμα, εἴτε καὶ ὁμάδας, ν' ἀνεύρῃ, χωρὶς ὅμως ποτὲ νὰ δυνήθῃ νὰ συλλάβῃ καὶ ἀποκτήσῃ τὴν ὅλον ἐν πρὸ αὐτῆς δίκην σκιάς φεύγουσαν καὶ ἀπομακρυνομένην πολυπόθητον εὐδαιμονίαν. Κατὰ καιροὺς ἀνεφάνησαν διάφοροι φιλόσοφοι καὶ ἠθικολόγοι, ἰδρύθησαν πλείστα φιλοσοφικὰ σχολὰ καὶ ἐπενόηθησαν καὶ προτάθησαν πάμπολλα φιλοσοφικὰ καὶ ἠθικὰ συστήματα, πλὴν πάντα ἀλληλοσυγκρουόμενα κατέρρεον τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο, ἀφίνοντα ἀστέγους τοὺς εἰς αὐτὰ καταφεύγοντας, πάντα ἀπεδείχθησαν ἀνίσχυρα καὶ ἀνεπαρκῆ πρὸς ἴασιν καὶ θεραπείαν τῶν συνεχόντων τὴν ἀνθρωπότητα ἠθικῶν παθῶν καὶ νοσημάτων. Οὕτω δὲ ὅπου καὶ ἂν ἀπετάθη ἡ δύσμοιρος ἀνθρωπότης πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν εὐγενεστάτων αὐτῆς ὁρμῶν καὶ τάσεων, πρὸς εὑρεσιν τῆς ἀπολεσθείσης εὐδαιμονίας, πανταχοῦ προσέκρουσε, πανταχοῦ ἀπέτυχε, πανταχοῦ ἀπογοήτευσιν ἐδρέψατο. Ἐπεκαλέσθη τὴν βοήθειαν τῆς πολυθείας καὶ ἐγένετο ἄθεος, ἐπενόησεν Ἑλευσίνια μυστήρια καὶ ἐλάτρευσε ἀγνώστους θεοὺς, ἐκαλλιέργησε τὴν ἐπιστήμην καὶ κατήντησεν εἰς τὸν σκεπτικισμόν, ἐπεξήτησε τὴν ἱκανοποίησιν τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθή-

ματος καὶ καθιέρωσε τὴν ἀνθρωποθυσίαν! Αὐτοὶ οἱ ναοὶ καὶ τὰ σεβάσματα, αἱ ἑορταὶ καὶ τελεταὶ τῶν ἔθνων καὶ τῶν Ἑλλήνων κατήντησαν τόποι καὶ τρόποι διαφθορᾶς καὶ ὀργίων! Τὰ ὀλισκὰ καὶ ἄθεα διδάγματα τοῦ Ἐπικούρου καὶ τοῦ Λουκρητίου πλατυστόμως ἐπαναλαμβάνόμενα γίνονται ταχέως ἡ ἐπιστήμη τοῦ ὄχλου. . . . Ἡ Πολιτεία σφετεριζόμενη ἀπερίοριστον δύναμιν ἀπέναντι τοῦ ἀτόμου υἱοθετεῖ καὶ θεοπίζει τὸν θεσμόν τῆς συγγεαρᾶς δουλείας. Τὸ γυναικεῖον φύλον ἀποτελοῦν τὸ ἥμισυ τῆς ἀνθρωπότητος ἐξουθενεῖται καὶ ἐξευτελίζεται, καὶ ὁ γάμος αἰμαίνεται. Τὸ ἀνθρώπινον αἷμα ἀφθόνως χυνόμενον ἐν τοῖς ἀμφιδράτοις παρέχει τέρψιν καὶ διασκεδασιν τῇ βαρβαρῇ καὶ ἀγρίᾳ Κοινωνίᾳ. Οἱ πᾶσχοντες, οἱ θλιβόμενοι, οἱ στερούμενοι οὐδὲν εὐρίσκουσιν ἄσυχον καὶ καταφύγιον, τὰ δὲ ἔθνη, ἀνεύ κοινοῦ πινος δικαίου, συγκρούονται καὶ συντρίβονται. . . .

Ἄλλ' αἰφνης ἐν τῷ μέσῳ τῆς γενικῆς ταύτης διαφθορᾶς καὶ τῆς ἀπελπισίας, τῆς συγχύσεως καὶ τῆς ἀταξίας ἀντηχᾷ ἀπὸ τῶν λόφων τῆς Σιών φωνὴ χαρμόσυνος καὶ γλυκεία, φωνὴ οὐράνιος καὶ ἀγγελικὴ λέγουσα: «Ἰδοὺ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἥτις ἐστὶ παντὶ τῷ λαῷ, ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτήρ, ὅς ἐστι Χριστὸς Κύριος, ἐν πόλει Δαυὶδ» (Λουκ. β'. 11). «Ὁ εὐφρόσυνον ἄγγελμα, ὃ χαρὰ ἀνεκλάλητος! Ὁν ὑπεσχέθη ὁ Πατήρ καὶ προκατήγγειλαν οἱ προφῆται, ὃν ἐπόθησαν τὰ ἔθνη καὶ προσεδόκων οἱ Ἰσραηλιταί, Ἐκεῖνος ἐγεννήθη, οὐχὶ ἐν καλλιμαρμαροῖς ἀνακτόροις, οὐδ' ἐν χρυσοφάντοις ἀλουργίσιν, ἀλλ' ἐν σκοτεινῷ σπηλαίῳ καὶ ἐν φάτνῃ τῶν ἀλόγων! Ὁ ταπεινοφροσύνην ἄφρατος, ὃ μυστήριον ἀνεξιχνίαστον! Ὁ Ποιητὴς οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁ Βασιλεὺς τῶν ἀγγέλων, ἡ ἐνυπόστατος τοῦ Θεοῦ Σοφία, ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ καταδέχεται νὰ γεννηθῇ ἐκ Κόρης ἀσήμεου καὶ ταπεινῆς καὶ ἐν ἔθνει περιφρονουμένῳ καὶ ἐξουθενημένῳ, ἵνα φωτίσῃ καὶ σώσῃ τὴν ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου εὐρισκομένην ἀνθρωπότητα! Ἐπὶ τῇ θαυμασίᾳ γεννήσει τοῦ θεοῦ βρέφους δόξα καὶ αἴγλη Κυρίου περιαιγάξει τοὺς ἀγραυλοῦντας ἐκεῖ που πλησίον ἀγαθοῦς

ποιμένας, οὕσα σύμβολον ἐπιτολῆς κρείττονος καὶ φωτοδόλου ἡμέρας. Διὰ τῆς ἀνατολῆς τοῦ μυστικοῦ τούτου Ἡλίου τῆς δικαιοσύνης, «τοῦ φωτίζοντος πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον», ἐλύθη σαφῶς καὶ ἐπιστημόνως τὸ περὶ τοῦ Σύμπαντος πανάρχαιον φιλοσοφικὸν πρόβλημα, διεσκεδάσθησαν τὰ πυκνὰ τοῦ πνευματικοῦ ὀρίζοντος σκότη καὶ παρήλθεν ὁ παγερὸς ἠθικὸς χειμὼν. Διὰ τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ ῥοῦς τῆς παγκοσμίου ἱστορίας ἀνεστάλη, ἀρξαμένου ἀπὸ τότε νέου ἐν γλυκυτάτῳ ἔαρι βίου ἐν τῇ καθόλου ἀνθρωπότητι. Οἱ σελαγίζοντες ἀστέρες ἀπεσθῆσαν ἀπέναντι τοῦ φωτοδόλου Ἡλίου τῆς δικαιοσύνης, καὶ ἡ ἀνθρωπότης μετέστη ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρείας τοῦ ὠραίου εἰς τὴν θρησκείαν τοῦ ἀγαθοῦ. . . .

Διδασκαλία ἀγνωστος τῇ πρὸ Χριστοῦ ἀνθρωπότητι, ἡ πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ζωσα καὶ ἐνεργὸς ἀγάπη, κηρυχθεῖσα τότε ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ ἐθέριμανε καὶ ἐξωγόνησε τὸν ἐν παραλύσει καὶ ἠθικῇ διαφθορᾷ σηπόμενον κόσμον. Πάντα τὰ φυλετικὰ καὶ κοινωνικὰ μεσότοιχα, τὰ χωρίζοντα τοὺς Ἰουδαίους ἀπὸ τῶν Σαμαρειτῶν, τοὺς Ἕλληνας ἀπὸ τῶν βαρβάρων, τοὺς ἐλευθέρους ἀπὸ τῶν δούλων, τοὺς ἀνδρας ἀπὸ τῶν γυναικῶν, κατέπεσον, συνενωθέντων πάντων διὰ τοῦ γλυκυτάτου ὀνόματος τοῦ ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ. Ἡ περιφρονουμένη καὶ ὡς πρᾶγμα, ἰδιοκτησία, θεωρουμένη γυνὴ ἀνυψώθη διὰ τῆς θείας τοῦ Ἰησοῦ διδασκαλίας εἰς τὴν ἐμπρέπουσαν αὐτῇ θέσιν, ἡ δὲ οἰκογένεια, ὁ θεμέλιος οὗτος λίθος πάσης εὐσταθοῦς κοινωνίας καὶ πολιτείας, ἀπέβη ὁ ἱερὸς ἐκεῖνος βωμὸς, ἐν τῇ θάλποντι πυρὶ τοῦ ὁποίου τήκεται πᾶν ζῶηρόν καὶ τραχὺ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Ὁ ἐφῆμερος καὶ ἐνεργὸς ἄνθρωπος κατηλλάγη καὶ συνεφιλιώθη μετὰ τοῦ αἰωνίου καὶ δικαιοκρίτου Θεοῦ, καταστάς τέκνον καὶ κληρονόμος Αὐτοῦ, κοινωνὸς τῆς θείας φύσεως καὶ ναὸς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἰνα δὲ ἐν κεφαλῇ εἴπωμεν, ἡ ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ κηρυχθεῖσα θρησκεία ἐπέλυσεν ὀρθῶς καὶ φυσικῶς πάντα τὰ περὶ Θεοῦ, κόσμου καὶ ἀνθρώπου φιλοσοφικὰ καὶ μεταφυσικὰ ζητήματα καὶ ἐπούλωσε τὰς μαστιζούσας τὴν ἀνθρωπότητα ἠθικὰς καὶ κοινωνικὰς πληγὰς. Παρ' ἅπας σχεδὸν τοῖς λαοῖς ἀνεφάνησαν μεγάλοι ἄνδρες, ἱδρυταὶ θρησκειῶν καὶ διδασκαλοὶ φιλοσοφικῶν καὶ ἠθικῶν συστημάτων, πλὴν ὁ μόνος ὁ Ἰησοῦς ἐκ πάντων τῶν μεγάλων τῆς ἀρχαιότητος ἀνδρῶν ἠδυνήθη νὰ ἐξασκήσῃ ἐπὶ τοῦ νοῦ καὶ τῶν καρδιῶν τῶν ἀνθρώπων τσαούτην ἐπιρροήν, ὥστε καὶ μόνῃ ἡ ἐξασθένεισι αὐτῆς ν' ἀπειλῇ ἀνυπολόγιστους ζημίας συμπᾶσιν τῇ ἀνθρωπότητι. Μόνος ὁ γλυκύτατος Ἰησοῦς παρ' ἅπας τοῖς λαοῖς καὶ ἔθνεσι πάντων τῶν αἰώνων κατέστη ἀντικείμενον ἀμερίστου ἀγάπης καὶ μιμήσεως, λατρείας καὶ θαυμασμοῦ, διότι μόνος Αὐτοῦ κέκτηται προσόντα ἀληθῶς θεῖα, διότι μόνος Αὐτοῦ ὁ ἐξοχος πνευματικὸς καὶ ἠθικὸς χαρακτήρ παρίστησι πρόσωπον ὄντως θεῖον καὶ μόνον τοιοῦτον. Διὰ τοῦτο δὲ καθ' ἕνα τὰ πλάτη καὶ μήκη τῆς γῆς σφαίρας νῦν τε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας χαρμολύμνως ἐορτάζουσι τὴν σεπτὴν τοῦ θεοῦ βρέφους Γέννησιν ἔθνη καὶ λαοί, φυλαὶ καὶ γλῶσσαι, βασιλεῖς καὶ ἰδιῶται, πλούσιοι καὶ πένητες, σοφοὶ καὶ ἀγράμματοι, μικροὶ καὶ μεγάλοι. Καὶ ἡμεῖς τοῖνον, εὐσεβεῖς ἀναγνώσται, ὅπως φθάσωμεν εἰς τὴν πνευματικὴν Βηθλεὲμ καὶ εὐρωμεν τὸν Βασίλέα τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, μιμηθῶμεν καὶ ἀκολουθήσωμεν τοὺς μάγους ὁδηγούμενοι ὡς δι' ἀστέρος ὑπὸ τοῦ Νόμου τῆς χάριτος, τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, καί, ὡς ἐκεῖνοι, προσενέγκωμεν καὶ ἡμεῖς ἐπὶ τῇ Γεννήσει τοῦ Σωτῆρος δῶρα καὶ προσφοράς ἀντὶ τοῦ χρυσοῦ, ἐλεημοσύνην, ἀντὶ τοῦ λίθου, προσευχὴν καὶ ἀντὶ τῆς σμύρνης, δάκρυα μετα-

νοίας, ὕμνουντες καὶ δοξολογούντες μετὰ τῶν ποιμένων καὶ τῶν ἀγγέλων τὸν Κύριον λέγοντες: «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνῃ, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία».

ΧΑΡΑΛ. Π. ΧΑΡΑΛΑΜΠΑΚΗΣ

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΑ

Ἡ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΜΟΡΦΩΣΙΣ ΕΝ ΚΡΗΤῃ

[Εὐχαρίστως καταχωρίζομεν ἐνταῦθα τὴν περὶ γυναικείας μορφώσεως πραγματείαν τῆς γνωστῆς λογίας καὶ διακεκριμένης συναδέλφου κ. Ἀρτεμισίας Φ. Ντόκου τὸ γένος Λανδράκη, τῆς ὁποίας τὴν συνεργασίαν ὡς ἐκ τῆς εἰδικότητός της περὶ τὰ γυναικεῖα ζητήματα, θεωρεῖται εὐτυχὴς ὁ «Κρητικὸς Ἀστὴρ» ἀποκτῶν].

Σήμερον ὁπότε ὁ πυκνὸς τῶν προλήψεων πέπλος εἰς πλείστα διεσχίσθη καὶ ἐν τῇ πατρίδι μας σημεῖα, κάτωθεν τῶν ὁποίων ἐκπάγλως προβάλλει τὸ φῶς τῆς ἐλευθερίας τῆς ζωῆς καὶ δράσεως τῆς γυναικὸς ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ἦτο ἐλίκαρον νὰ πραγματευθῶμεν ἐν σχετικὸν πρὸς τὴν πρόοδον ταύτην θέμα.

Εἶνε ἀληθῶς παρήγορος, διὰ τὴν μέλλουσιν θέσιν τῆς γυναικὸς ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ἡ ἀπὸ τριετίας παρατηρουμένη τίσις τῶν γονέων, ὅπως μεριμνῶσι περὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως ὄχι μόνον τῶν ἀρρένων ἀλλὰ καὶ τῶν θηλέων τέκνων των.

Οὐδεμία ὑπολείπεται πλέον ἀμφιβολία, ἐξ ὧν καὶ ἡ πείρα ἀπέδειξε καὶ αἱ ὁσημέραι κατὰ γεωμετρικὴν πρόοδον αὖξουσιν κοινωνικαὶ ἀνάγκαι ὑποδηλοῦσιν, ὅτι ἡ μόρφωσις τῆς γυναικὸς εἶνε ἀπαραίτητος ὄχι μόνον διὰ τὴν ἀτομικὴν αὐτῆς βελτίωσιν καὶ τὸ ἠθικὸν αὐτῆς συμφέρον, ὅπερ καὶ πρῶτιστον, ἀλλὰ καὶ ὅπως καταστῇ ἱκανὴ νὰ ἀντεπεξέλθῃ διὰ τῆς ἀτομικῆς της ἐργασίας κατὰ τῶν ἀναγκῶν, αἵτινες προβάλλουσι καθ' ἑκάστην εἰς τὸν οἰκογενειακὸν βίον καθιστῶσι προβληματικὴν τὴν ἐπάρκειαν τῶν ὑλικῶν πόρων, τοὺς ὁποίους δύναται νὰ διαθέσῃ εἰς καὶ μόνος ἐργαζόμενος ἐν τῇ οἰκογενείᾳ, ὁ πατήρ.

Τὰ ἀγαθὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐν γένει εἶνε περιττὸν νὰ ζητήσωμεν νὰ ἀποδείξωμεν, καθ' ὅσον οὐδεμία δύναται νὰ εἰσχωρήσῃ ἀμφιβολία ἐπὶ θέματος, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τῶν παλαιατέρων μέχρι τῶν σημερινῶν χρόνων ἔξοχοι νόες ἐπραγματεύθησαν, καταδείξαντες τὴν ἐξ αὐτοῦ προσγενομένην εἰς τὸν ἄνθρωπον εὐδαιμονίαν· ἡμεῖς θὰ ἐξετάσωμεν ἐν τῇ δυνατῇ συντομίᾳ τὰς ἐκ τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως καὶ ἠθικῆς μορφώσεως ὠφελείας παρὰ τῇ γυναικὶ ὑπὸ διττὴν ἔποψιν, ἥτοι ὅσον ἀφορᾷ τὴν προσεπὶκτησιν ἀρετῶν ἀπαραίτητων κατὰ τὰ διάφορα τῆς ζωῆς αὐτῆς στάδια ὡς κόρης, συζύγου καὶ μητρὸς καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὴν χρησιμότητα τῆς ἐκπαιδεύσεως ὡς ὅπλου κατὰ παντὸς τυχὸν προβάλλοντος φάσματος τῆς Ἀνάγκης καὶ συνήθως ὡς μέσου ἀνακοινωνικοῦ διὰ τὸν οἰκογενειαρχὴν πατέρα ἀπέναντι τῶν ὑλικῶν ὑποχρεώσεών του διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν θυγατέρων του. Εὐνόητον δὲ εἶνε ὅτι ὡς ὑπόδειγμα διὰ τὰς κατωτέρω σκέψεις μας θὰ λάβωμεν παρὰ τῇ ἀνεπτυγμένῃ τῇ ἐντελῶς ἀμόρφωτον γυναικί.

Ἐν ἐκ τῶν καταφανεστέρων σημείων εἰς τὰ ὁποῖα ἡ ἀντίθεσις μεταξὺ τῶν δύο τούτων γυναικῶν προβάλλει ζωηροτέρα εἶνε ἡ πολυτέλεια.

Εἶδτε βεβαίως πολλάκις τὴν κόρην τοῦ λαοῦ, τῆς ὁποίας τὸν πατέρα γνωρίζετε σχεδὸν πενόμενον, νὰ σύρῃ εἰς τὰς ὁδοὺς πολυτελεῖ ἐσθῆτα διὰ τὴν ὁποίαν, ὡς ἡ ἰδία ἀσυ-

στόλως ὁμολογεῖ, ἐδαπάνησεν ὁ ἀτυχὴς πατὴρ ὑπὲρ τὰς τεσσαράκοντα δραχμὰς, χειρόκτια λευκὰ δερμάτινα, πῖλον ἀναλόγου ἀξίας ὥς καὶ τὰ λοιπὰ τῆς γυναικείας περιβολῆς ἐξαρτήματα καὶ ὅπισθεν ἐν εἶδει laquais νὰ ἀκολουθῇ εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἢ γραῖα μήτηρ μὲ τὸ ἔνδυμα, τὸ ὁποῖον καὶ ἡ κοινωνικὴ θέσις καὶ τὸ βαλάντιον τοῦ συζύγου τῆς τῇ ἐπιβάλλει.

Καὶ καθίσταται ὁδυνηρὰ ἡ ἀντίθεσις μεταξὺ τῶν δύο γυναικῶν καὶ διέρχονται ἐν τῇ φαντασίᾳ σας ὥς ἐν κινηματογράφῳ ὅσαι σκηναὶ οἰκογενειακαὶ καὶ δάκρυα καὶ ἔριδες καὶ μητρικαὶ παρεμβάσεις καὶ πολυστένακτοι πατρικαὶ ὑποχωρήσεις ἔλαβον χώραν εἰς τὸ πτωχικὸ σπιτάκι τῆς ἡγεμονίδος κόρης. Ἀλλ' ἡ ἀντίθεσις ἡ ἀπογυμνοῦσα τὴν ἡρωίδα μας αὐτὴν ἀπὸ τὴν ψευδῇ αἰγλῇ τῆς πολυτελοῦς τῆς ἐμφανίσεως εἶνε ἡ διασταύρωσις αὐτῆς μὲ τὴν ἀφελῶς διερχομένην καὶ σεμνοπρεπέστερον καὶ ἀπλούστερον καὶ συνεπῶς χαριέστερον ἐνδεδυμένην κόρην, μεγαλειτέραν εὐμαρείαν ἀπολαύοντος πατρός, ὅστις ὅμως ἔστω καὶ μετὰ κόπον κατάρθωσε νὰ προσπορίσῃ εἰς τὴν θυγατέρα του τὸν ἀνεκτίμητον πνευματικὸν πλοῦτον τῆς μορφώσεως, διὰ τοῦ ὁποῖου ἀφ' ἑνὸς μὲν μετεδόθη εἰς αὐτὴν ἡ δύναμις τοῦ γνῶθι σαυτὸν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐπετεύχθη ἡ ἀληθὴς αὐτῆς ἐξωραΐσις διὰ τῆς ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς ἀνυψώσεως ἥτις τὴν κατέστησε ζωογόνον ἀκτῖνα καὶ ἠθικὸν ἔρεισμα τῆς οἰκογενείας τῆς, μέλος δὲ εὐπλόηπτον καὶ στόλισμα ἀληθὲς τῆς κοινωνίας ἐν τῇ ζῇ. Δὲν ἔχει τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ψευδοπλαγγόνος, διότι τὸ πνεῦμά της ἀπέκτησε τὴν δύναμιν νὰ σταθμίσῃ τὰς περιστάσεις καὶ τὰς ἀνάγκας, ἡ δὲ ψυχὴ τῆς τὸ ἠθικὸν σθένος νὰ καταπνίγῃ τὰς ἀδυναμίας τῆς ὥς κόρης χάριν τῆς μεγαλειτέρας εὐμαρείας τῶν λοιπῶν τῆς οἰκογενείας μελῶν.

Ἄς παρακολουθῇσωμεν ἀμφοτέρας νυμφευομένας, συζύγους μετρίας οἰκονομικῆς καταστάσεως.

Εἰς τὸ στάδιον τοῦτο, καθ' ὃ ἡ γυνὴ ἀποκτᾷ μελζονα ἐλευθερίαν δράσεως καὶ ἐν γένει εὐρίσκεται ἀντιμέτωπος περισσοτέρων περιστάσεων, καθ' ἃς καταφαίνεται ἐναργέστερον ὁ καθ' ἑαστα χαρακτὴρ τῆς, αἱ δύο πρῶν δεσποινίδες μας ἔτι μᾶλλον ἀφίστανται ἀλλήλων.

Ἡ οἰκία τῆς μιᾶς κομψῶς καὶ φιλοκαλῶς διεσκευασμένη παρουσιάζει μίαν φαιδρὰν προσελκύουσαν φωλεὰν εἰς τὴν ὁποίαν τὸ πνεῦμα τῆς λελογισμένης φειδοῦς δὲν εἶνε δυνατόν παρὰ νὰ ἀποτυπωθῇ ἔστω καὶ ὑπὸ τὴν ἀσθενετέραν του ἐκδήλωσιν. Ἐπανερχόμενος ὁ σύζυγος ἐκ τῆς ἔξω τύρβης πνευματικῶς ἢ καὶ ἠθικῶς κατάκοπος εὐρίσκει μέσα εἰς τὸ ἀρμονικὸν περιβάλλον τῆς οἰκίας του κάποιον, ὁ ὁποῖος εἶνε εἰς θέσιν νὰ τὸν ἐννοήσῃ καὶ ὁ ὁποῖος ἐκτιμᾷ τὰς περιστάσεις γνωρίζων τὴν κοινωνίαν καὶ ἐκτὸς τῶν τυπικῶν μετ' αὐτῆς σχέσεων κατὰ τὰς ἀνταλλασσόμενας visites de cérémonie.

Καὶ ἡ τρυφερὰ σύζυγος ἀνταλλάσσουν τὰς σκέψεις καὶ ἰδέας τῆς μετὰ τοῦ συζύγου τῆς μετρίαις τὰς δυσχερεστοὺς ἐντυπώσεις του, τὸν ἀνακουφίζει, τὸν καθησυχάζει—ἀποφύγουσα νὰ προσθέτῃ καὶ αὐτὴ τὰ παράπονά της διὰ τὰς οἰκιακὰς τυχὸν ἀποτυχίας τῆς ἢ διὰ τὴν ἀνίκανον ὑπηρεσίαν—τὸν φαιδρύνει κάπως καὶ πολλὰς ἐντὸς μιᾶς φιλόφρονος φράσεως, παρεισδύει καὶ μία πολύτιμος συμβουλὴ ἀποτέλεσμα τῆς μετὰ τοῦ συζύγου συσκέψεως.

Ὑποθέτομεν ὅτι καὶ ὁ σύζυγος τῆς ἑτέρας εὐρίσκεται εἰς τὴν ἰδίαν ψυχολογικὴν κατάστασιν ἐπανερχόμενος εἰς τὴν οἰκίαν του. Ἡ σύζυγος καταγινομένη εἰς κάποιον ἀτέχνημα ποικιλόχρωμον τὸν ὑποδέχεται εἰσερχόμενον, τὸν ἀκούει ἀφηγούμενον τὰς κοπώσεις ἢ τὰ παράπονά του διὰ τὴν ἑλ-

λειψιν εὐνοϊκῆς τύχης ἢ ἄλλο τι. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι τὸν λυπεῖται, ὅτι συμπάσχει ὅπωςδήποτε—διότι δὲν δυνάμεθα νὰ ἀρνηθῶμεν καὶ δι' αὐτὴν τὴν πρὸς τὸν σύζυγον στοργὴν—ἀλλ' ὥς πρὸς ἀνακούφισιν του τῷ ἀναγγέλλει ὅτι π. χ. ἡ μοδίστα τῇ κατέστρεψε τὸ μεταξίνον φόρεμά της, τὸ ὁποῖον κατόπιν τόσων καὶ τόσων εἶχεν ἐξανασταθῇ ὁ σύζυγος νὰ τῇ ἀγοράσῃ καίτοι δὲν ἐπέτρεπον αἱ περιστάσεις, ὅτι ἡ ὑπηρετρία ἔθραυσε τὸ δεῖνα ἀντικείμενον, ὅτι τὸ φορτίον τῶν ἀνθρώπων, τὸ ὁποῖον τῇ ἔστειλε τὸ πρῶν εἶνε κακῆς ποιότητος, ὅτι τέλος εἶνε ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ τῇ δώσῃ χρήματα διὰ νὰ μεταποιήσῃ τὸ καπέλλο ὅπου ἠγόρασε πρὸ τινων ἡμερῶν κατὰ τὸ σχέδιον ἐκείνου, τὸ ὁποῖον ἐφόρεσεν ἢ φίλῃ της χθές! Καὶ ὁ ἀτυχὴς σύζυγος δεχόμενος νέους κεραυνοὺς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του ἐκνευρίζεται διὰ τὰς νέας ἀπαιτήσεις, τὰς ὑποχρεώσεις καὶ ἀποτυχίας καὶ ἀρχίζουν αἱ αἰώνια συζητήσεις καὶ ἐνῶ ἐκείνη λούεται εἰς δάκρυα πείσματος, ἐκεῖνος λαμβάνων τὸν πῖλόν του ἐξέρχεται διὰ νὰ ριφθῇ πάλιν εἰς τὴν τύρβην καὶ τὴν πάλιν θέσις κοινωνίας, ἀφοῦ τὸ σπίτι του δὲν ὑπῆρξε δι' αὐτὸν πανσίλυνον.

Ἡ ἀγαθὴ γυνὴ δὲν εἶχε τὴν λεπτὴν ἀντίληψιν νὰ σταθμίσῃ τὰς περιστάσεις καὶ χωρὶς νὰ ἔχῃ τὴν πρόθεσιν νὰ ἐπιδεινώσῃ τὴν ψυχολογικὴν κατάστασιν τοῦ συζύγου τῆς, ἐγένετο ἡ ἀφετηρία θλιβερῶν αὐτοῦ σκέψεων. Καὶ ὁ σύζυγος ἀπερχόμενος κακίζει τὴν τύχην του, ὅτι ἐνῶ ἠθέλησε νὰ συζευχθῇ γυναικᾷ ἀπλὴν ἀνευ ἀξιώσεων (:)—κατὰ τὴν τὴν ἐπικρατοῦσαν ἰδέαν—γυναικᾷ ἀμαθὴ καὶ ταπεινῇ—διὰ νὰ τηρηθῇ ἀπέναντι αὐτῆς ἡ ὑπεροχὴ του—μὴ δυνάμενη ποτὲ νὰ ἀναμιχθῇ εἰς πᾶν ὅ,τι δὲν ἀφορᾷ τὴν κοινότητα τῆς, εὐρέθῃ ἀπέναντι ἐσωτερικοῦ δεσπότητος ἀδιαφοροῦντος πράγματι διὰ πᾶν ὅ,τι δὲν ἀφορᾷ ἀμέσως αὐτὴν καὶ τὰ περὶ αὐτὴν.

Διὰ τὴν διάκρισιν μεταξὺ μεμορφωμένης καὶ ἐντελῶς ἀμορφώτου γυναικός, ὅσον ἀφορᾷ τὴν μητρικὴν στοργὴν ἠκούσαμεν κύριον διακεκριμένης ἐπιστημονικῆς μορφώσεως καὶ κοινωνικῆς τάξεως θέοντα εἰς ἡμᾶς τὸ ἐρώτημα:

«Δὲν φρονεῖτε ὅτι αἱ ἀνεπτυγμέναι κυρίαι τρέφουν μεγαλειτέραν στοργὴν διὰ τὰ παιδιὰ των; Ἐγὼ τοῦλάχιστον αὐτὸ παρετήρησα καὶ μοῦ κάμνει ἐντύπωσιν».

Ἡμεῖς δὲν τολμῶμεν ποτὲ νὰ ἀρνηθῶμεν διὰ τὴν ἀμαθεστέραν ἔστω χωρικὴν γυναικᾷ—πλὴν τῶν παιδοκτόνων ἐκείνων τεράτων τῶν φερόντων ἀναξίως τὸ ὄνομα μήτηρ—στοργὴν διὰ τὸ ρακένδυτον τέκνον τῆς ἴσῃ πρὸς ἐκείνην, ἣν αὐτοκράτειρα τρέφει διὰ τὸ ἰδικόν της, διότι καὶ αὐτὰ τὰ ἄλογα ζῶα ἔχουσι πρὸ παντός ἄλλου αἰσθήματος ἀνεπτυγμένον τὸ αἶσθημα τῆς μητρικῆς στοργῆς, ἀλλὰ δὲν ἀντιλέγομεν εἰς τὸ ὅτι ἡ ἑλλειψὶς προβλεπτικότητος, ἥτις μετὰ τῆς ἀγαμνήσεως ἀποτελεῖ μίαν σπουδαίαν διαφορὰν μεταξὺ λογικῶν καὶ ἀλόγων ζώων, ἐκθέτει πολλὰς εἰς ἀνυπολόγιστους κινδύνους τὸ πτωχὸν τῆς χωρικῆς μικρὸν καὶ ὅτι ἡ παρ' αὐτῇ ἀγνοία τῶν διαφορῶν κινδύνων, οὗς διαβλέπει ἡ ἀνεπτυγμένη μήτηρ διὰ τὸ ἀδιαθετοῦν ἐπὶ παραδείγματι μικρὸν της, κάμνει ὥστε νὰ φαίνεται ὅτι ὑστερεῖ παρ' αὐτῇ καὶ αὐτὴ ἢ πρὸς τὰ τέκνα τῆς στοργῆς. Ἀλλ' εἶνε μικρὸν δῶρον ἡ προβλεπτικότης καὶ αἱ ἐγκυκλοπαιδικαὶ γνώσεις διὰ μίαν μητέρα;

Ἦδη ὅσον ἀφορᾷ τὴν διὰ τῆς μορφώσεως τῆς γυναικὸς ὀλικὴν ἀνακούφισιν, δὲν ἔχομεν ἢ ἐλάχιστα νὰ εἰπώμεν, καθ' ὅσον εἶνε γνωστὸν ὅτι ἐφ' ὅσον πλείονας χρηματικὸς πόρους κατορθοῖ νὰ ἔχῃ τις, εἰς οἰονδήποτε φύλον καὶ ἂν ἀνήκῃ, ἐπὶ τοσοῦτον ἀπολαμβάνει καὶ θωρακίζεται διὰ

ρουσὸν θώρακος κατὰ τῆς χρηματικῆς καχεξίας· ὅταν δὲ αἱ πρόσοδοι συσσωρεύωνται εἰς τὸ οἰκογενειακὸν ταμεῖον, ἐπόμενον, ὅτι τοῦτο ἀκμάζει καὶ πληρέστερον ἐξυπηρετεῖ τὰς οἰκογενειακὰς ἀνάγκας τοῦ παρόντος καὶ ἐξασφαλίζει τὴν νικηφόρον ἀντιμετώπισιν τοῦ μέλλοντος, ὅταν μάλιστα συμβῇ κατόπιν οἰκογενειακῶν δυστυχημάτων ἡ σύζυγος ἢ ἡ θυγάτηρ νὰ εἶνε προστάτις τῆς οἰκογενείας.

Εἶνε ἀληθῶς εὐτύχημα διὰ τὴν Κρήτην καὶ παρέχει ἐχέγγυα μελλούσης εὐημερίας, ἡ μεταβολὴ τῶν παλαιῶν σκέψεων τῶν γονέων καὶ ἡ ἀναγνώρισις τοῦ δικαίου καὶ ὠφελίμου τῆς γυναικείας μορφώσεως. Ἔως τώρα καὶ ἰδίως πρὸ τῆς ὑπάρξεως τῶν Ἀνωτέρων Παρθεναγωγείων ἐν Κρήτῃ ἡ κόρη ἔπρεπε νὰ διέλθῃ ὅλας ἡ καὶ μερικὰς τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου καὶ κατόπιν νὰ ριφθῇ ἀπὸ ἡλικίας 12 ἢ 13 ἐτῶν εἰς τὴν προπαρασκευὴν τῶν προικῶν καὶ ἦτο πολὺ φυσικόν, ἀφοῦ τῇ ἐνέβαλλον ἀπὸ τῆς ἡλικίας αὐτῆς τὴν σκέψιν ὅτι προετοιμάζεται πρὸς γάμον, νὰ προσπαθῇ καὶ αὐτὴ, ἐν τῇ δικαίᾳ ἄλλως τε ἐρμηνείᾳ τῶν ὑπὸ τῆς μητρὸς ἐπιβαλλομένων προετοιμασιῶν, νὰ τείνῃ καὶ αὐτὴ χεῖρα βοηθὸν πρὸς τὴν Τύχην, διὰ νὰ φθάσῃ ταχύτερον !

Ἐὰν δὲ τις λυπούμενος διὰ τὴν τοιαύτην τῆς κοινωνίας τάσιν παρετῇ εἰς τινα τῶν μητέρων, διατὶ ἐνῶ δύναται νὰ διαθέσῃ χρηματικόν τι ποσὸν διὰ τὴν μόρφωσιν τῆς κόρης τῶν, καταδικάζουσιν αὐτὴν εἰς τὸ σκοτὸς τῆς ἀμαθείας, ἐλάμβανε τὴν στερεότυπον ἀπάντησιν: «Δὲν τῆς χρειάζονται περισσότερα, μὰ δὲν θὰ τὴν κάνω δασκάλα!».

Καὶ διὰ τῆς ἀπαντήσεως αὐτῆς ἡ ἀγαθὴ νοικοκυρὰ μήτηρ περιώριζεν ἐν τῇ ἀντιλήψει τῆς τὸν σκοπὸν τῆς μορφώσεως χαρακτηρίζουσα αὐτὴν ὡς ἀπλοῦν βιομηχανικὸν μέσον, κατεφρόνει δὲ ἄλλως τε καὶ τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον κόραι πλουσίων ἀληθῶς καὶ ἀριστοκρατικῶν οἰκογενειῶν, κόραι ἀνωτέρων στρατιωτικῶν καὶ διακεκριμένων ἄλλων ἐπιστημόνων ἐνεκοπώθησαν καὶ ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀλλαχοῦ πρὸς ἐξυπηρέτησιν λυσιτελῶν σκοπῶν καὶ δι' ἑαυτὰς καὶ διὰ τὰς κοινωνίας εἰς ἃς ζῶσι.

Αἱ ἀπόζουσαι σκωρίας καὶ ταπεινῆς ἀμαθείας αὐταὶ ἰδεαὶ τείνουσιν εὐτυχῶς πρὸς ἐξάλειψιν καὶ βλέπομεν σήμερον πλείστας δεσποινίδας μας ἀγωνιζομένας τὸν εὐγενὲς ἀγῶνα ὅχι τῶν προικῶν, ἀλλὰ τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς τῶν ἐξυψώσεως.

(Χαλῖα.)

ΑΡΤΕΜΙΣΙΑ Φ. ΝΤΟΚΟΥ

Η ΓΥΝΗ ΕΝ Τῇ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑ

Μετὰ τὴν Ἀναστασίαν Δεμέστιχα, ἥτις ὡς ἀπαρχὴν λαβοῦσα τοὺς ὑπηρετικούς τῆς μισθοῦ καὶ τὰς συνδρομὰς ἄλλων γυναικῶν κατώρθωσε νὰ ἀνεγείρῃ τὸ Νοσοκομεῖον ἢ «Εὐαγγελίστρια» καὶ τὸν παρακείμενον αὐτῇ φερώνυμον ναόν, ἐν Τριπόλει, ἑτέρα γυνὴ ἡ Δήμητρα, χήρα τοῦ πρώτως ἀποβιώσαντος ταμίου Ἀλεξ. Παπαλεξανδρῆ, ἀνεγείρασα τὸν ναὸν τοῦ Νεομάρτυρος Δημητρίου ἰδίαις δαπάναις συνέστησεν Ὁρφανοτροφεῖον θηλέων, διευθυνόμενον ἤδη καὶ συντηρούμενον ὑπ' αὐτῆς· ἀναλόγως δὲ τῶν μέσων τὰ ὅποια θὰ ἔχῃ θὰ προσλαμβάνῃ καὶ τὸν ἀνάλογον ἀριθμὸν ὀρφανῶν.

Ἰδοὺ περιφανὲς παράδειγμα δράσεως γυναικείας προβαλλόμενον εἰς μίμησιν καὶ παρ' ἄλλαις πολλαῖς καὶ οὐχὶ ἡ δράσις ἦν ἐπαγγέλλεται διδάσκουσα ἡ «Ἐφημερίς τῶν Κυριῶν» καθ' ἣν ἡ γυνὴ θὰ λέγῃ πρὸς τὸν ἄνδρα «φίλε καὶ σύντροφε πάμε νὰ ψηφίσωμε».

Ἐν Τριπόλει

Εὐθ. Καρακάλογος

Η ΓΥΝΗ ΚΑΤΑ ΤΟ ΚΟΡΑΝΙΟΝ

Ἀπροκαλύπτως καὶ ἀπεριφράστως τὸ Κοράνιον τάσσει τὴν γυναῖκα εἰς κατωτέραν μοῖραν τοῦ ἀνδρὸς «οἱ ἄνδρες εἶνε ἀνώτεροι τῶν γυναικῶν, ἕνεκα τῆς ἰδιότητος δι' ἣς ὁ Θεὸς ὤφισε τοὺς μὲν ἐπὶ τῶν δὲ καὶ διότι οἱ ἄνδρες προικίζουσι τὰς γυναῖκας ἐκ τοῦ πλούτου αὐτῶν». Κεφ. Δ'. 38.

Τοῦτο ἄλλως τε προκύπτει καὶ ἐξ ἐτέρων δύο περιπτώσεων καθοριζομένων ἐν τῷ Κορανίῳ, ἡτοι προκειμένου περὶ μαρτυρικῶν ἀποδείξεων καὶ περὶ διανομῆς περιουσιῶν. Καθότι, ὅσῳ μὲν ἀφορᾷ εἰς τὰς μαρτυρίας, δύο γυναῖκες θεωροῦνται ἴσαι πρὸς ἓνα ἄνδρα «ἐπὶ διαφορῶν προσκαλέσατε δύο μάρτυρας τοὺς εὐπολητοτέρους μεταξὺ ὑμῶν· ἐὰν δὲν εἴρητε δύο ἄνδρας, ἀρκεῖ εἰς μόνον καὶ δύο γυναῖκες, αἱ μᾶλλον ἱκαναὶ νὰ μαρτυρήσωσιν, ἵνα ἡ μία βοηθήσῃ τὴν κατάθεσιν τῆς ἐτέρας εἰς τὴν ἔκθεσιν τῶν συμφωνιῶν. Κεφ. Β'. 282». Κατὰ δὲ τὴν διανομὴν περιουσιῶν τὰ δικαιώματα δύο γυναικῶν ἰσοδυναμοῦσι πρὸς τὰ δικαιώματα ἑνὸς ἀνδρὸς «ὁ Θεὸς ἐντέλλεται ὑμῖν κατὰ τὴν διανομὴν τῆς περιουσίας ὑμῶν πρὸς τὰ τέκνα σας νὰ δίδητε εἰς τὸν υἱὸν μερίδιον δύο θυγατέρων. Κεφ. Δ'. 12».

Διὰ τῶν ἐπομένων δύο ρητῶν ἐπιτρέπεται ἡ πολυγαμία καὶ ἡ ἀγορὰ γυναικός:

Ἐὰν φοβήσθε μήπως ἀδικήσητε τὰ ὀρφανά, μὴ λαμβάνητε συζύγους ἢ δύο, τρεῖς, ἢ καὶ τέσσαρας ἐκ τῶν γυναικῶν τῆς ἀρεσκείας σας. Κεφ. Δ'. 3».

Ἐπιτρέπεται ὑμῖν νὰ λαμβάνητε συζύγους διὰ τοῦ ἀργυρίου ὑμῶν, ἃς θὰ μεταχειρίζησθε εὐπρεπῶς. Κεφ. Δ'. 28».

Καθ' ὑποσημείωσιν τοῦ Πεντάκη, μεταφραστοῦ τοῦ Κορανίου, ὁ ἰδρυτὴς τῆς μουσουλμανικῆς θρησκείας συνήθιζε νὰ λέγῃ, ὅτι τέσσαρες μόνον γυναῖκες ἦσαν ἐντελῶς ἐνάρητοι, ἡ Χατήτζα, πρώτη σύζυγός του, ἡ Φατμέ, θυγάτηρ του, ἡ Ἀζίζα, σύζυγος τοῦ Φαραῶ καὶ ἡ Μαριάμ, μήτηρ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐντεῦθεν συνάγεται, ὅτι, οὐ μόνον αὐστηρότης ἦθων, ἀλλὰ καὶ ὑπερόβολικὴ φειδῶ ἐμπιστοσύνης πρὸς τὸ γυναικεῖον φύλον θὰ ὑπεγόρευσαν τοὺς ἀκολουθοῦντας περιορισμοὺς ἐν τῷ Κορανίῳ:

Ὡς προφῆτα, παράγγειλον εἰς τὰς γυναῖκάς σου, τὰς θυγατέρας σου καὶ τὰς γυναῖκας τῶν πιστῶν ν' ἀφίνωσι κρεμασμένην τὴν ἑαυτῶν καλύπτραν μέχρι τῶν ποδῶν· οὕτω δ' εὐκόλως δὲν θ' ἀναγνωρίζωνται καὶ δὲν θὰ συκοφαντῶνται. Κεφ. ΑΓ'. 59».

Αἱ ὑμέτεραι γυναῖκες δύνανται νὰ μένωσιν ἄνευ καλύπτρας ἐνώπιον τῶν πατέρων αὐτῶν, τῶν υἱῶν τῶν, τῶν ἀδελφῶν τῶν, τῶν ἀνεψιῶν τῶν καὶ τῶν συζύγων αὐτῶν, καθὼς καὶ ἐνώπιον τῶν δούλων τῶν. Κεφ. ΑΓ'. 55».

Αἱ γυναῖκες αἱ παύσασαι νὰ τεκνοποιῶσι καὶ μὴ ἐλπίζουσαι νὰ ἔλθωσιν εἰς γάμου κοινωνίαν τοῦ λοιποῦ δὲν ἀμαρτάνουσιν, ἐὰν ἀφαιρέσωσι τὰ ἐνδύματα αὐτῶν, χωρὶς ν' ἀποκαλύψωσι τὰ ἑαυτῶν κοσμήματα. Κεφ. ΚΔ'. 59».

Καὶ ἐνετείλατο ταῖς εὐσεβέσιν ἵνα καταδιδάξωσι τὰ βλέμματα αὐτῶν, οὕσαι ἐγκρατεῖς, νὰ καλύπτωσι τοὺς καλλωπισμοὺς αὐτῶν πλὴν τῶν ἐξωτερικῶν, νὰ καλύπτωσι τὰ στήθη διὰ πέπλου, νὰ μὴ δεικνύωσι τὰ κοσμήματα αὐτῶν εἰ μὴ εἰς τοὺς συζύγους, εἰς τὸν πατέρα, εἰς τοὺς πενηρούς, εἰς τὰ τέκνα, εἰς τοὺς προγόνους, εἰς τοὺς ἀδελφούς, εἰς τοὺς ἀνεψιούς καὶ εἰς τὰς τούτων συζύγους, εἰς τοὺς ἀργυρωνήτους ἢ τοὺς ἀρρενας ὑπηρέτας τῶν τοὺς μὴ ἔχοντας χρεῖαν γυναικὸς καὶ εἰς τὰ παῖδια, τὰ μὴ διακρίνοντα τὰ

μέρη τοῦ γυναικείου φύλου. Αἱ γυναῖκες βαδίζουσαι νὰ μὴ γνῶσι τοὺς πόδας εἰς τρόπον ὑποδεικνύοντα τοὺς κεκρυμμένους καλλωπισμούς αὐτῶν ΚΔ'. 31».

Αἱ διὰ τὰς ἀπίστους συζύγους ποινὰ εἶνε λίαν αὐστηραί, ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ προστατευτικαὶ διατάξεις, μεταξὺ τῶν ὁποίων παρατηρεῖται ἀντίφασις. Καθόσον ἐνῷ χορηγεῖται εἰς τὸν σύζυγον τὸ δικαίωμα νὰ κλείσῃ εἰς τὸν οἶκον τὴν γυναῖκά του μέχρι θανάτου, ἐὰν ἐλλείψῃ τεσσάρων μαρτύ-

ρων ὀρκισθῇ τετράκις εἰς τὸν Θεόν, ὅτι εἶνε ἀληθὴς ἀτιμία τις ἀποδιδομένη εἰς ἐκείνην, ἀπαλλάσσεται αὕτη ἐξ ἄλλου πάσης τιμωρίας ὀρκιζομένη τετράκις εἰς τὸν Θεόν, ὅτι ψεύδεται ὁ σύζυγός της. Τὰ σχετικὰ μέρη τοῦ Κορανίου ἔχουσιν ὡς ἑξῆς:

«Ἐὰν γυνὴ τις ὑμῶν πράξῃ ἀτιμίαν τινά, προσκαλέσατε τέσσαρας μάρτυρας ἐξ ὑμῶν καὶ ἂν οὗτοι καταμαρτυρήσωσι, τότε κλείσατε αὐτὴν εἰς τὸν οἶκον μέχρι τοῦ θανάτου ἢ

ΜΙΣ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΦΡΕΪ

Βραβευθεῖσα ἐν Ἀμερικανικῷ διαγωνισμῷ καλλωνῶν

μέχρις οὗ προμηθεύσῃ αὐτῇ ὁ Θεὸς μέσον σωτηρίας. Κεφ. Δ'. 19».

«Οἱ κατηγοροῦντες τῶν γυναικῶν τῶν καὶ μὴ ἔχοντες μάρτυρας νὰ προσαγάγωσιν ὀφείλουσι νὰ ὀρκισθῶσι τετράκις εἰς τὸν Θεόν, ὅτι λέγουσι τὴν ἀλήθειαν. Κεφ. ΚΔ'. 6».

«Εἰς οὐδεμίαν ποινὴν ὑποβάλλεται ἡ γυνὴ ἐὰν ὀρκισθῇ τετράκις εἰς τὸν Θεόν, ὅτι ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ψεύδεται. Κεφ. ΚΔ'. 8».

«Ὁνειδίξετε ἐκείνας, ὧν τὴν ἀπειθείαν πτοεῖσθε· θέλετε

ὀρίσει εἰς αὐτὰς χωριστὴν κοίτην, τύπτοντες αὐτάς· ἐὰν ὅμως ὑπακούωσιν εἰς ὑμᾶς, ἔστέ πρὸς αὐτάς εὐμενεῖς. Κεφ. Δ'. 38».

«Τοὺς κατηγοροῦντας ἐπὶ μοιχίᾳ γυναικὸς ἐναρέτου καὶ μὴ προσάγοντας τέσσαρας μάρτυρας περὶ τούτου, τιμωρήσατε δι' ὀγδοήκοντα μαστιγῶσεων. Κεφ. ΚΔ'. 4».

Τὸ Κοράνιον συνιστᾷ εὐμένειαν πρὸς τὰς γυναῖκας «ἐστὲ εὐμενεῖς πρὸς τὰς γυναῖκας». Κεφ. Δ'. 23.—θεωρεῖ αὐτὰς ὡς ἡδονικὰ ὄντα εὐφροσύνης «εὐάρεστός ἐστι τοῖς ἀν-

θρώποις ἢ ἀπόκτησις τῶν ἡδονῶν, δηλ. αἱ γυναῖκες, τὰ τέκνα, οἱ κεκρυμμένοι θησαυροὶ κλπ.» Κεφ. Γ'. 123—«Αἱ γυναῖκες ὡμῶν εἶνε ὁ ἀγρός σας. Πορεύεσθε εἰς τὸν ἀγρὸν ὡμῶν ὡς θέλετε, προηγουμένως ὁμῶς πράξετέ τι ὑπὲρ τῆς ψυχῆς ὡμῶν». Κεφ. Β'. 223. Ὑπόσχεται δὲ συνάντησιν γυναικῶν εἰς τὸν παράδεισον, αἱ ὁποῖαι χαρακτηρίζονται ἐκ τῶν θελκτικωτέρων παραδείσεων ἐντρυφημάτων εἰς τὰ ἐπόμενα ἀποσπάσματα:

«Εἰς τὸν παράδεισον θὰ εὕρωσιν οἱ δίκαιοι γυναῖκας ἀγνάς. Β. 23.—Ὁ πιστεύων καὶ πράττων τὸ ἀγαθὸν εἰσελεύσεται εἰς κήπους περιρρύτους ὑπὸ ρυάκων· ἐκεῖ θὰ μείνῃ αἰωνίως· ἐκεῖ θὰ εὕρῃ γυναῖκας ἀσπίλους καὶ εὐάρεστον σκιάν. Δ'. 60.—Οἱ πιστοὶ δοῦλοι τοῦ Θεοῦ θέλουσι περιτοιχίσθαι ὑπὸ σεμνοπρεπῶν παρθένων, ἔχουσιν μέλανας καὶ μεγάλους ὀφθαλμοὺς καὶ ἡ χροιά αὐτῶν θὰ ὁμοιάζῃ τὰ ὡὰ στρουθοκαμήλων ΑΖ'. 47—Παρ' αὐτοῖς θέλουσιν ὑπάρχει καθήμεναι γυναῖκες σεμνοπρεπεῖς ὁμήλικες αὐτῶν (ΔΗ'. 52), νεάνιδες ἔχουσαι τὸ στήθος προέχον (ΘΗ'. 33). Οἱ φοβούμενοι τὸν Κύριον θὰ εὕρωσι παρ' αὐτῶν κήπους περιρρύτους, ἐνθα θὰ διαμένωσιν αἰωνίως, γυναῖκας ἀγνάς (οὐρὴ) καὶ τὴν ἱκανοποίησιν τοῦ Θεοῦ (Γ'. 13) ἐπηρειζόμενοι ἐπὶ κλινῶν διηυθετημένων καὶ συμμιγνύμενοι μετ' ἀσπίλων παρθένων, ἔχουσιν μέλανας καὶ μεγάλους ὀφθαλμούς. ΝΒ'. 20.—Εἰς ὁμᾶς τοὺς πιστεύσαντας τὰ σημεῖα ἡμῶν καὶ καταστάντας Μουσουλμάνους θὰ εἴπωμεν «εἰσέλθετε μετὰ τῶν γυναικῶν ὡμῶν εἰς τὸν παράδεισον καὶ ἀγάλλεσθε». ΜΓ'. 70.—Ἰδοὺ δὲ τὸ ἀπεικόνισμα τοῦ ἐπαγγελθέντος πρὸς τοὺς φοβουμένους τὸν Κύριον παραδείσου, ποταμοὶ ὑδάτων οὐδέποτε διακοπτόμενοι κατὰ τὸν ροὴν αὐτῶν, ποταμοὶ ἐκ γάλακτος, οὐτινος ἡ γεῦσις οὐδέποτε ἀλλοιοῦται, ποταμοὶ ἐκ τοῦ καθυδύνοντος τοὺς πίνοντας, ποταμοὶ καθαροῦ μέλιτος, παντοειδεῖς καρποὶ καὶ ἀφesis τῶν ἁμαρτημάτων. ΜΖ. 16.17.

Ὅσον δὲ καὶ ἂν ἐκ θρησκευτικῶν παραδόσεων θεωρῶσιν οἱ Μουσουλμάνοι κατωτέραν ἑαυτῶν τὴν γυναῖκα ἐν γένει, ἀντιθέτως ἡ σημασία τῶν τουρκικῶν γυναικείων κυρίων ὀνομάτων ἐμποιεῖ ἐντύπωσιν τινα ἰδιαίτερας τρυφερότητος αὐτῶν, πρὸς τὰς γυναῖκας των, ὡς δείκνυται ἐκ τῆς ἐπομένης ἐξηγήσεως ἐνίων ἐξ αὐτῶν:

Μελεκπέρ—Πτέρυξ ἀγγέλου

Μπεντριγιέ—Πανσέληνος

Λεμά—Δάμψις

Θουρεγιά—Πλειάς

Γιλδιζέ—Ἀστερία

Καρέο—Σελήνη

Νουριγιέ—Φωτεινὴ

Ἐλμάς—Ἀδαμαντία

Ζουμπούτι—Σμαράγδα

Ἰντζού—Μαργαρίτα

Κουμου—Τρυφὼν

Χικμέτ—Σοφία

Ἰκμπάλ—Τύχη

Σααδὲτ—Εὐτυχία

Μερσίν—Μυρσίνη

Ζουμπούλ—Γακίνοη

Γκιουλχιέν—Φαιδρότης τοῦ ῥόδου

Γκιουλπέρκ—Ροδοπέταλον

Γκιουλφιντά—Βλαστὸς τοῦ ῥόδου

Γκιουλρού—Ροδοπρόσωπος

Ζεχρά—Λευκὴ

Πεμπέ—Φαῖα

Φεραχνάξ—Χαριεντισμὸς ἀφθονία

Δεζάμπέ—Θελκτικὴ

Λατιφέ—Χαρίεσσα

Ναζηφ—Ἀγνή

Χελιμέ—Ἀγαθὴ

Φιτνέτ—Ἀγγίλιος

Κιαμηλέ—Σώφρων

Ἀδηλέ—Δικαία

Συντικὰ—Εὐλικρινής

Ἐμινέ—Πιστὴ

Χασνά—Ὁραία

Ο "ΚΡΗΤΙΚΟΣ ΑΣΤΗΡ"

Εὔχεται τοῖς συνδρομηταῖς αὐτοῦ ΑΙΣΙΟΝ καὶ
ΕΥΤΥΧΕΣ τὸ νέον ἔτος

1908

Η ΝΥΞ ΤΗΣ 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

(Ἐκ τῶν τοῦ Lamenaïs)

Α'.

Τὴν νύκτα τῆς πρώτης τοῦ ἔτους 190 . . . ἄνθρωπος τις ἡλίας . . . καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἐξώστου τοῦ ὕψωνε τὰ ἀπελπιστικά βλέμματά του πρὸς τὸν ἑναστρον οὐράνιον θόλον καὶ ἐπανεφίερεν αὐτὰ πάλιν ἀσυνειδήτως ἐπὶ τῆς γῆς, ἐνθα δὲν ὑπῆρχεν ἴσως ἄλλος περίλυπος ὡς αὐτόν, διότι τοῦ χαίνοντος τάφου του δὲν τὸν ἐχώριζον ἢ ὀλίγαι στιγμαί, καὶ ἡσθάνετο ὅτι ἀποθνήσκων ἔφερεν ἐπὶ τῆς συνειδήσεώς του καὶ πέραν τοῦ τάφου ἀρετὰ σφάλματα.

Ἡ ὑγεία του ἦτον ἥδη κατεστραμμένη. Ἡ ψυχὴ του κενὴ παντὸς εὐγενοῦς αἰσθήματος καὶ τελείως ἀποχαυνωμένη, τὸ δὲ γῆρας του πλῆρες πικριῶν. Αἱ ἡμέραι τῆς νεότητός του ἐπανήρχοντο εἰς τὴν μνήμην του καὶ τῶ ἀνεμίμνησκον τὴν ἐπίσημον ἐκείνην στιγμὴν, καὶ ἦν ὁ πατὴρ του τὸν ἔθεσεν ἐπὶ τῶν δύο ὁδῶν τῆς ζωῆς, ὅποτε οὗτος, θεῶ! ἐξέλεξε τὴν ἀνθοστόλιστον κατ' ἐπιφάνειαν, πλὴν κατὰ βάθος ζοφώδη καὶ πλήρη ἀκαθάρτων τελεμάτων . . .

Ὑψωσε καὶ πάλιν τὰ βεβαρημένα ἐκ τῆς ὀδύνης βλέμματά του πρὸς τὸν οὐρανόν καὶ ἀνεφώνησε μετ' ἀνεκφράστου ἀγωνίας. «ὦ νεότης μου ἐπάνελθε! ὦ πάτερ μου, θέσε με ἐκ νέου ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ζωῆς καὶ θὰ ἐκλέξω τὴν καλλιτέραν!».

Ἀλλ' ἡ νεότης του καὶ ὁ πατὴρ του δὲν ὑπῆρχον πλέον. Ἐβλέπε μόνον τὰς πυγολαμπίδας ὑψουμένας ἀνωθεν τοῦ ἐναντι αὐτοῦ νεκροταφείου καὶ αὐθωρεὶ ἐκλιπούσας καὶ ἐψηθύριζε στενάζων. «Εἶνε ὅπως αἱ ἡμέραι τῆς ἀφροσύνης μου!». Εἰς τὴν θέαν τῶν διατόντων ἀστέρων δακρύων ἐστέναζεν. «Οὕτω θὰ ἐκλείψω τῆς ζωῆς, μὴ φέρων μετ' ἐμοῦ ἢ τὰς πονηρὰς πράξεις μου!».

Ἀνεπὸλινε τοὺς φίλους τῆς νεότητός του, οἵτινες ἦσαν ἥδη γέροντες ὡς αὐτός· οἱ πλεῖστοι τούτων διεσπαρμένοι ἀνὰ τὸν κόσμον ἔζων ἐναρέτως, λατρεύοντες τὰς οἰκογενεῖας των καὶ τὴν ἀρετὴν, διερχόμενοι μακαρίως τὴν τελευταίαν νύκτα τοῦ ἔτους, ἐνῶ ἐκεῖνος ἐδάκρυε πικρῶς . . . Ὁ ἥχος τοῦ κώδωνος, ὅστις ἐπανηγύριζε τὸ νέον τοῦτο βῆμα τοῦ χρόνου, ἀντήχει εἰς τὴν βαρυσταλοῦσαν ψυχὴν του

Ἐντύπωσιν ἄκρας τρυφερότητος μοὶ προῦξένησε καὶ δακτυλιόλιθος ἀνήκων εἰς ὀθωμανίδα ὀνομαζομένην Χαδᾶ, ἐφ' οὗ ἀνέγνωνσα «Γοντζάι μπάγι λεταφέτ Χαδᾶ» τοῦτέστι «βλαστὸς ἀπὸ τὸν κήπον τῆς κομψότητος ἡ Εὐδᾶ».

Γ. Ἰακ. Καλαϊδάκης

ὡς ἄσμα εὐσεβὲς καὶ τῷ ἀνεμίμνησκε τοὺς γονεῖς του καὶ τὰς φιλοστόργους εὐχάς, ἅς τῷ νύχοντο κατὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην νύκτα, ὅπως καὶ τὰς σόφρονας συμβουλὰς, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ δύσμοιρος οὐδεμίαν ἠκολούθησε.

Καταβεβλημένος ἐκ τῶν θλιβερῶν τούτων ἀναμνήσεων ἔστρεψε καὶ πάλιν τὸ ὄμμα πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τῷ ἑφάνη ὅτι εἶδε τὸν πατέρα του. Ἐστράφη μετ' ὀλίγον πρὸς τὴν γῆν καὶ γοεῶς ἀνέκραξεν «Ἀχ! ἐπάνελθε, ἐπάνελθε νεότης μου χρυσοῦ!».

B'.

Καὶ ἡ νεότης ἐπανῆλθε, διότι ὅλα τὰ ἀνωτέρω δὲν ἦσαν ἢ ἐν ὄνειρον, τὸ ὁποῖον ἐτάραξε τὸν ὕπνον του κατὰ τὴν τελευταίαν νύκτα τοῦ ἔτους. Ἦτο νέος εἰσέτι, καὶ μόνον τὰ σφάλματά του ἦσαν πραγματικά. Εὐχαριστήσας ἐνθέρμως τὸν Θεόν, διότι δὲν ἐγήρασεν ἐν ἁμαρτίαις, ὅπως πρὸς στιγμὴν ἐπίστευσεν ὀνειρώτων, ἠκολούθησε τὴν ἐνάρτεον ὁδὸν τῆς ζωῆς, τῆς ὁποίας τέρμα ὑπάρχει ὁ Θεός.

Ἐπάνελθε μετ' αὐτοῦ, νεαρέ μου ἀναγνώστα, ἐάν, ὅπως αὐτὸς ἐπλανήθης. Τὸ τρομερὸν ὄνειρον, ὃ ἀνωτέρω ἀνέγνωσας, θὰ εἶνε ἐν τῷ μέλλοντι ὁ ἀνιλεῖς δικαστὴς σου, ἐάν μίαν ἡμέραν βεβαρημένος ἐκ τῶν τύψεων τοῦ συνειδότος ἀναγκασθῇς νὰ ἀνακράξῃς «Ἐπάνελθε, ἐπάνελθε νεότης μου χρυσοῦ!» ἡ χρυσοῦ νεότης δὲν θὰ ἐπανέλθῃ πλέον!

N. ΚΑΡΔΑΤΑΚΙΣ

Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ Ο ΒΙΟΣ ΕΝ ΤΩ 19^ῳ ΑΙΩΝΙ

Μόλις ὁ 19ος αἰὼν ἀποτελεῖ τὸ ἐξηκοστὸν τῆς γνωστῆς ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος, τούτεστι μέρος ὅλως ἀσημάντων τοῦ ἀορίστου καὶ ἀπείρου χρόνου τοσούτων χιλιάδων αἰώνων καθ' ὃ λειτουργεῖ ἀδιάπτωτον καὶ ἀδιασάλευτον τὸ ἡλιακὸν σύστημα ὑπὲρ τὴν γῆν καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀνανευμένης ἀνθρωπότητος. Ὡς δειχθῇ εὐκόλως ὅτι ἡ ἐποχὴ τοῦ παρόντος αἰῶνος ὡς ἐκ τῆς ἐν τῇ κοσμογονίᾳ δράσεως θὰ περιστρέψῃ στροβιληδὸν καὶ θὰ διαλευκάνῃ ἐν τῷ νεφελῶδει καὶ αἰμοφύρτῳ οὐρανῷ τὴν ἱστορίαν τῶν ἀνθρωπίνων παραδόσεων καὶ ἐν συγκρίσει τὸ παρελθόν, οἱ χρόνοι τοῦ Περικλέους καὶ τοῦ Καίσαρος μόλις ἀμυδρῶς θὰ φαίνωνται ἀνταποκρινόμενοι εἰς τὴν αἴγλην τῆς σταδιοδρομίας καὶ τῆς νέας ἀναγεννήσεως.

Ἐν τῷ δικαίῳ τῆς ἱστορικῆς ἐπιστημότητος ἡ νέα αὕτη αἴγλη ἐμπεριέχει σειρὰς θαυμάτων τῶν καθ' ἑκάστην ἀνακαλύψεων καὶ προόδων τῶν τε θεωρητικῶν καὶ πρακτικῶν Ἐπιστημῶν καὶ ἐκάστοτε ἡ ζωὴ καὶ ἡ Ἐπιστήμη βαίνουνσι γιγαντικαῖς βήμασι πρὸς κατάντησιν παντὸς τοῦ χρηστοῦ καὶ ὠφελίμου. Ἡ τοιαύτη ροπὴ καὶ εὐγενὴς ἀμύλλα πρὸς τὸ τέλειον καὶ ὠφέλιμον ἦτο σχεδὸν ἐλάχιστον ἐν τῷ παρελθόντι μέχρι τοῦ αἰῶνος τούτου, ὅποτε ὁ βίος καὶ ἡ Ἐπιστήμη, διὰ τῶν θετικῶν γνώσεων καὶ τοῦ δημοκρατουμένου πολιτισμοῦ ἐπαυζάνοντο καθ' ἑκάστην καὶ ὑπερέβησαν πάσας τὰς δυσκολίας, ἅς ἐν τῷ γνωστῷ κόσμῳ ὑφίστατο ὁ ἄνθρωπος ἐκ τῶν παλαιωτάτων χρόνων.

Κατόπιν μεγάλων καὶ σπουδαίων ἐρευνῶν καὶ μετὰ τὰς ἐπιστήμους ἐπιστημονικὰς ἀνακαλύψεις καὶ διαφοροὺς ἐργασίας τῆς θετικότητος καὶ μετὰ τὰς πολλαπλὰς διασπαρῆσεις καὶ

γνώσεις μεγάλων κοινωνικῶν ζητημάτων, ἅτινα ἐγένοντο θέατρον πυρετωδῶν κινήσεων τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου, ἡ ζωὴ καὶ ἡ Ἐπιστήμη μετὰ μεμετρημένων μαθηματικῶν γνώσεων, βαίνουνσιν ὑπὸ τὸ κράτος ἀφρωδῶν χειμάρρων καὶ ἐκπλήξεων τοῦ αἰσθήματος καὶ τῆς σκέψεως, προσπιζόμεναι ἐν τῷ σάλῳ τῆς τρικυμίας, ὑπὸ τὰ σκηπτρα τῆς μεγαλοφυῆς ἰδέας καὶ τῶν ἀναλλοιώτων μεταμορφώσεων τῆς πολυμηχανίου φύσεως! Βεβαίως δὲ διὰ τῆς ἀκριβοῦς γνώσεως τῶν διαφόρων ἐργασιῶν, τὸ τάλαντον τῆς σκέψεως ἐμμένει ἀδισσάλευτον ἐν τῇ πάλῃ, τῇ γενομένη ἐναντίον τοῦ ἀγνώστου, ἥτις ἐπεὶ δὲ ἐν τέλει στέφεται ὑπὸ ἐπιτυχίας οἱ ἐν ταύτῃ ἐργαζόμενοι ἱεροφάνται κοινῶς γνωρίζονται μάρτυρες τῆς ἀληθείας· ἐπεὶ δὲ πᾶσα μελέτῃ ἐπιστημονικῇ ἀποβαίνει συγχρόνως ἐκπολιτιστικῇ μέθοδος, διὰ ταῦτα ἐν τῇ Στοᾷ τῆς Ἐπιστήμης, ἥτις εἶναι ὁ ναὸς τοῦ Πολιτισμοῦ, θὰ ἀναγραφῶσι τὰ ὀνόματα πάντων ἐκείνων τῶν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ἐργασθέντων.

Πᾶσα θετικὴ ἐργασία καθίσταται ὁμημέραις εὐκρινῆς καὶ ἀπλῆς διὰ τῆς Ἐπιστήμης, εἶναι ἐκθεσις ἐμπράγματος ἀνταποκρινόμενῃ πρὸς τὸν ὑψηλὸν προορισμὸν τῆς Ἐπιστήμης, διὰ τῆς πειραματίσεως καὶ τῆς μελέτης καὶ διὰ τοῦ αὐστηροῦ ἐλέγχου παντὸς πειράματος. Ἐμφαίνεται ἡ δυσχέρεια τῆς ἐργασίας, ἥτις παρατείνεται ἐπὶ αἰῶνας ἐνίοτε καὶ διακόπτεται πολλάκις ὑπὸ τῆς σκέψεως καὶ ὑπὸ τῶν διαφόρων παρατηρήσεων, μέχρις οὗ τελεσθῇ ἀνακάλυψις καὶ ἡ Ἐπιστήμη χαράξῃ τοιοῦτον ἡ τοιόνδε νόμον φυσικὸν ἢ ἠθικόν. Ἡ ἐπιστημονικὴ ἐργασία καθ' ἑκάστην καθίσταται εὐχερύτερα ἐνεκεν τῶν μεγάλων κατακτήσεων, αἵτινες διευκολύνουσι πλείστας ὅσας μελέτας ἀγνώστους τελείως τῷ παλαιῷ κόσμῳ. Ἡ ἀνακάλυψις τῶν ἡλεκτρικῶν φώτων, τῶν ἀκτίνων τοῦ Ρέντγεν, τῶν ἀκτίνων τοῦ ραδίου, ἀποτελοῦσι νέον ἥλιον τοῦ ἐπινείου κόσμου. Ἡ βιολογία τῶν μικροβίων καὶ ἡ κατὰ τούτων προσπάσις, διὰ τῶν τοξίνων καὶ ἀντιτοξίνων καὶ διὰ τῆς ὁποθεραπείας, εἶναι νέα θετικὴ φιλοσοφία, ἐδραζομένη ἐν τῷ ἀοράτῳ κόσμῳ καὶ τεταγμένη νὰ περιφρουρήσῃ τὴν ἀνθρωπίνην οικονομίαν ἐκ τῶν μεγάλων καὶ τρομερῶν αὐτῆς ἐχθρῶν. Ὁ ἄνευ σύρματος τηλεγράφος τοῦ δεινοῦ Μαρκόνι, ὁ φωνογράφος τοῦ Ἐδισων καὶ ἡ φωτογραφία συνδέουσιν οὐχὶ μόνον τοὺς ζῶντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς πρὸ αἰῶνος νεκρούς. Οἱ σιδηροδρομοί, ἡ ἀεροναυτία, ἡ αὐτοκινησία, θὰ ποιήσωσιν ἐκ ποδῶν τὰ τετράποδα, ὄνους καὶ ἵππους καὶ θὰ ἐγκλείσωσιν αὐτὰ εἰς τὰ μουσεῖα τῆς Φυσικῆς ἱστορίας. Τὸ τηλεφώνον εἶναι ἑτέρα ὑπεράνθρωπος ἀνακάλυψις προσελθοῦσα ἐκ τῆς θετικῆς ἐργασίας τῆς Ἐπιστήμης, θεμέλιος λίθος τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ!

Συγχρόνως ἕτερα ρεύματα πολυάριθμα πολυτίμου ἐπιστημονικῆς ἐργασίας θὰ ἐξεγερθῶσιν ἐκ τῶν ἐγκάτων τῆς τροφοδοτείας γῆς προσπελάζοντα πρὸς τὸν ἥλιον ὡς ἐκ τῆς ἰσχυρᾶς ἐλξεως, ἣν τινα ἀσκει ὁ διάπυρος οὗτος μύδρος πρὸς τὰ ὑπόγεια σώματα, δι' ὧν ἡ σύγχρονος βιομηχανία ἀπαντᾷ ἐν μέρει ἔχνη τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μεγαλοφυᾶς (ὡς εἶδειξάν αἱ ἐν Λαυρείῳ ἀνασκαφαὶ τῆς Γαλλικῆς Ἐταιρείας κ.λ.), ἵνα δι' αὐτῶν τῶν ὑπογείων σωμάτων ἀρυσθῇ νέας δυνάμεις λ. χ. τὸν ἄρτον τῆς βιομηχανίας, τὸ ράδιον, τὸν σίδηρον καὶ τὰ λοιπὰ γνωστὰ πολυτίμα μέταλλα. Ἐμφαίνεται ὅτι παραλλήλως τῇ θετικῇ φιλοσοφίᾳ καὶ τῇ παγκοσμίῳ ζωικῇ μεταμορφώσει διέπει οικονομολογικῶς καὶ κοινωνικῶς ἡ μεταμόρφωσις τῶν ὄντων, διὰ τῆς ἐνεργείας τῶν ὁποίων ἐμψυχούται ἐν τῷ αἰωνίῳ ὠκεανῷ τῆς ζωῆς αὐτῶν ἡ θετικότης καὶ ἡ ἀλήθεια. Οὐδὲ δυσπιστοῦμεν ποσῶς ὅτι οἱ ἰσχυρισμοὶ τοῦ μεγάλου τῆς χημείας διδασκάλου Barthelot εἰσιν ἀβάσιμοι καὶ ἀδύνατοι· ἡ ἐξοχος αὕτη μεγαλοφυΐα εὐελπιστεῖ ὅτι ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῆς ὀργανικῆς καὶ ἀνοργάνου χημείας θὰ δημιουργηθῇ ἐργαστήριον ὄντων φυτικῶν καὶ ὀργανικῶν, ἅτινα θὰ ἐπιφέρωσι τελείαν ἀναστάτῳσιν ἡμέραν ἵνα εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ εἰς τὴν διατροφὴν καὶ συντήρησιν τοῦ ἀνθρώπου, θὰ δημιουργηθῇ δ' ἐν πρώτοις καὶ ὁ ἐπιούσιος

ἄρτος δίχως οὕτε τὸ ἰνίον νὰ διασχίῃ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, ἀλλὰ ὁ ἄρτος ἔσται ἀποκνήμα ἀναλύσεως, ἥτις θὰ περισυλλέξῃ αὐτὸν καὶ πλείστας ἐτέρας παρεμφερεῖς θρεπτικὰς οὐσίας. Ἄς μὴ φαντασθῇ δὲ τις ὅτι ἡ αὐξήσις τῆς ἀνθρωπότητας, ἥτις μετὰ 4 αἰῶνας θὰ ἀνέλθῃ εἰς 30 δισεκατομμύρια, θὰ ἔχῃ ἀνάγκην ἄρτου καὶ θὰ ἐξακολουθῇ νὰ ἀροτριᾷ τὴν γῆν Korosi.

Ἀείποτε ἐπὶ τῇ βάσει τῶν θετικῶν γνώσεων καὶ ὑπὸ τὸ κράτος τοσοῦτον θριαμβευτικῶν ἀγώνων τοῦ βίου καὶ τῆς Ἐπιστήμης ἐναντίον τοῦ ἀγνώστου, ἐναπόκειται τὸ μέλλον τῆς ἀνθρωπότητας καὶ ἡ εὐεργετικὴ ἐπίδρασις τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ. Εἶχε δὲ μέγα δίκαιον ὁ Γαλιλαῖος νὰ λέγῃ: «κρίνουν καὶ ἐπικρίνουν διὰ τὴν διερμηνεύσειν τῆς διαθήκης τοῦ δεῖνος διὰ ταῦτα διότι ὁ τὴν διαθήκην ποιήσας ἔθνηξεν, ἐὰν ὑποτεθῇ ὅτι ζῇ, εἶναι παράλογον ὁ δικαστὴς ν' ἀποταθῇ εἰς ἄλλον μάρτυρα ἀντὶ τοῦ διχθήκευσαντος ἵνα προσδιορίσῃ οὗτος τὸ πνεῦμα τῆς διαθήκης του». Φρονῶ ὅθεν, ὅτι ἤθελεν εἰσθαι παιδαριῶδες τὸ νὰ ἀναζητῇ τις τὴν σπουδὴν τῶν μυστηρίων τῆς πολυμηχανοῦ Φύσεως εἰς τὰ συγγράμματα τοῦ δεῖνος ἢ δεῖνος φιλοσόφου, ἀντὶ νὰ διερωτήσῃ διὰ ζῶντος ὀφθαλμοῦ τὰ ἔργα τῆς ἰδίας Φύσεως, ἅτινα δρῶσιν αἰωνίως καὶ μένουσιν ἀναλλοίωτα καὶ ἀληθέστατα! Διὰ τῆς τοιαύτης ζώσης καὶ παραδειγματικῆς μελέτης ὁ ἀνθρώπινος βίος διὰ τῶν φυσικῶν καὶ χημικῶν ἐπιστημῶν θὰ φθάσῃ εἰς τὸ τέλειον καὶ εἰς τὴν ἀλήθειαν καὶ θὰ εὕρῃ τὸν θεμελιώδη νόμον τῆς διατηρήσεως τῆς ὕλης καὶ ἰδιαιτάτα τῆς ἐμφύχου ὕλης ἐσσεῖ. Preyer!

Ἐκ τῶν χειρίσεων τούτων βλέπομεν τὴν ὕλην μεταβαλλομένην εἰς ἀκτινώδη, ἀερῶδη, ὕγρην καὶ στερεάν καὶ οὕτω διὰ τῆς ἀλύσεως τοῦ Γρονο βλέπομεν τὰς κινήσεις μεταβαλλομένας εἰς θερμότητα, εἰς φῶς, εἰς μαγνητισμὸν καὶ εἰς ἡλεκτρισμὸν. Τοιοῦτοτρόπως κατορθοῦται νὰ δαμασθῇ καὶ νὰ χειρισθῇ ἡ δύναμις αὐτή, νὰ διακωδισθῇ ἐπ' ἀπειρον ἡ ὕλη καὶ νὰ παραμείνῃ (μέχρι τίνος;) ἄφθαρτος καὶ αἰώνιος. Ἐν τῷ μετασχηματισμῷ τῶν διαπλάσεων αὐτῆς ἐδράζεται ἡ ἐμφύχου τῶν ὄντων, ἡ μονιστικὴ φιλοσοφία καὶ αἱ χιθάνοι δοξασαί τοῦ Πλάτωνος καὶ Σωκράτους. Τὰ πορίσματα ταῦτα ἀντίθετα τῷ πνεύματι τοῦ Darvine κλ. ἀποδίδουσι τῇ χημικῇ Ἐπιστῇ ἀναμφισβήτητον αὐθεντικότητα, ἀλλ' αἱ διὰ τοῦ μικροσκοπίου ἔρευναι καὶ σπουδαὶ τοῦ κυτταρικοῦ ἀτόμου ἐδημιούργησαν διὰ τοῦ ἀοράτου κόσμου καὶ τῆς μικροσκοπικῆς μελέτης νέας ἀποδείξεις συναδούσας τῷ Πλατωνισμῷ.

Ἐν τῇ ἐξερευνήσει τῆς γῆς, προτοῦ αὕτη περιέλθῃ εἰς τὴν ἀνθρωπολογία τοῦ Humboldt καὶ τοῦ διασήμεου E. Reclus κατὰ τὰς παρατηρήσεις πολλῶν ἐρευνητῶν ἰδίᾳ δὲ τοῦ Lyell ἐπροσδιωρίσθησαν τὰ ἐλατήρια τῆς γεωλογικῆς μεταμορφώσεως ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς βάσεις καὶ πρὸς τοὺς σαφεῖς ὅρους τῆς διαδοχικῆς μεταπλάσεως τοῦ πολυμορφισμοῦ τῶν μετὰλλων ἐνθα ἔγκειται ἡ διευθύνουσα ψυχικὴ ὥθησις τῆς βιολογίας τῶν ὄντων. Οἱ συλλογισμοὶ οὗτοι τῆς παγκοσμίου διαδοχικῆς μεταπλάσεως ἤρξαντο ἐκ τῶν μεγάλων ἰδεῶν καὶ θετικῶν ὑποθέσεων τοῦ Kant ὑπὸ τὸ κράτος τῆς βαθμιαίας συμπυκνώσεως τῆς πάλαι ἐκτεταμένης ὁμίχλης ὑφ' ἐνός παράγοντος κεντρικοῦ, τοῦ ἡλίου, ἐξ οὗ ἐκσφενδονιζόμεναι χωρισθῇσονται ἐκ τῆς κεντροβόλου δυνάμεως εἰς τὸ ἀχανές καὶ ἀπροσδιόριστον κενόν, συγκρατούμεναι ἐκεῖσε ὑπὸ τῆς δυνάμεως τῆς ἑλξείως οἱ πλανῆται καὶ ἕτερα οὐράνια σώματα, ἐν οἷς ὁ Ἄρης, ἰδιαιτέρως μετὰ διαφόρων παραλλήλων ὀχέτων, μετὰ ποταμῶν, λιμνῶν, δασῶν καὶ ἐτέρων ἀπεικονισμάτων ὁμοίων τῶν ἐπιγείων, προσπίπτει εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς μας διὰ τοῦ τηλεσκοπίου τοῦ Shiaparelli.

Αἱ βιολογικαὶ αὗται ἰδέαι τῆς ἀνθρωπίνης διαπλάσεως καὶ τῆς κοσμογονίας ἐπεκτείνονται πέραν τοῦ ὀρίζοντος τοῦ γνωστοῦ κόσμου, ἔθετο δὲ μέλημα αὐτῆς ἡ σημερινὴ ἐπιστῇ νὰ ἐρευνήσῃ καὶ ἔλθῃ εἰς ἐπικοινωνήσιν μετὰ τοῦ ἐπουρανίου ἐκείνου κόσμου, ἀνακαλύπτουσα τὰ ἐμφύχοντα αὐτοῦ ὡς ἄλλος Κολόμβος τὴν Ἀμερικὴν, βοηθουμένη ὑπὸ

τοῦ Μαρκονογράφου καὶ τῆς ἀεροναυτίας. Οὕτω οἱ ἄνθρωποι τοῦ 19ου αἰῶνος φρονοῦσιν ὅτι ὁ Δημιουργὸς τοῦ Παντός δὲν ἔπλασε μόνον τὴν γῆν δι' αὐτοῦς, καὶ εὐέλπιδες θὰ στραφῶσιν εἰς τὴν κατὰκτησιν τῶν ἄλλων ἐπουρανίων πλανητῶν ἵσως δὲ τότε ἀποπλύνωσι τὰς προπατορικὰς ἀμαρτίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἵσως διὰ τῆς ἐκεῖσε ἀναβάσεως φθάσῃ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν ἀθανασία καὶ εἰς τὰ αὐτόματα ἀγαθὰ! Πόσον ἰδεώδη καὶ ὑψηλὰ ἔργα ἐφευρίσκει ἡ Ἐπιστῇ! Πόσον εἶναι δύσκολον νὰ ἀπαριθμήσῃ τις μόνον τὴν βιομηχανικὴν τεχνολογίαν τοῦ αἰῶνος, ἥτινα ὁ δεινὸς Βέλγος ρήτωρ E. Vanderveld ἐσπούδασεν, ἀνέλυσε καὶ ἐσυστηματοποίησεν! Ἐν τῇ βιοπλῇ δεσπόζει ὁ ἄνθρωπος πασῶν τῶν δυνάμεων τῆς Φύσεως καὶ πρωτίστως τῆς θερμότητος δι' ἧς καταπολεμοῦνται τὰ νοσηρὰ στοιχεῖα αὐτῆς τῆς Φύσεως καὶ δι' ἧς τοσοῦτον ἐτελειοποιήθη ἡ παγκόσμιος συγκοινωνία καὶ οἱ συνοικιτμοὶ τῶν ἀνθρώπων, οὓς ὀνομάζομεν πόλεις ὥστε εἶνε ζήτημα ἐν αἱ πρὸ αἰῶνων γενεαὶ παρίσταντο θεαταὶ τῶν διαφόρων μέσων τῆς συγκοινωνίας τῶν ἱσογείων, ὑπογείων καὶ ἐναερίων σιδηροδρόμων, τῶν αὐτοκινήτων, τῶν ἡλεκτροκινήτων, πρὸς δὲ τῶν τηλεφώνων, τῶν Μαρκονογράφων, τῆς ἀεροναυτίας καὶ τῶν μυρίων ἐτέρων μέσων τῆς βιομηχανίας, εἶναι ζήτημα λέγομεν, ἂν δὲν θὰ ἐξελάμβανον αὐτὰ ὅπτασις ἡ νέας μεταμορφώσεως τοῦ Ὁβιδίου.

Ἐν τῷδε τῷ αἰῶνι ὅθεν ὁ βίος καὶ ἡ Ἐπιστῇ ὡς ὁ Ἑλληνισμὸς καὶ Χριστιανισμὸς, κρατοῦνται τὰς χεῖρας, περιτρέχοντα τὰ πέριχτα τῆς γῆς, κινοῦντα τὴν εὐγενῆ ἀμίλλαν τοῦ γνωστοῦ κόσμου, ἵνα διὰ τούτων τῶν μέσων τῆς θετικῆς ἐργασίας ἀμυνθῶσι κατὰ τοῦ ἀγνώστου καὶ δυνηθῇ νὰ προσεγγίσῃ ἡ ἀνθρωπότης εἰς τὸ ἰδεώδες τῆς ἀποστολῆς αὐτῆς καὶ καταστήσῃ εὐχερεστέραν τὴν ζωὴν τῶν μελλουσῶν γενεῶν.

Δρ Σ. Τ. ΜΑΝΤΟΝΑΚΙΣ

Ο ΑΝΕΠΑΡΚΗΣ ΥΠΝΟΣ

Πολλοὶ τῶν ὕγειονολόγων ἐρωτῶσιν ἂν ἡ ἀφθονία τῶν νευρασθενειῶν, τῶν ἐξηνητλημένων, τῶν ἐκφυλῶν καὶ τῶν παραφρονῶν, ἥτις χαρακτηρίζει τὰς ἀρχὰς τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος, δὲν ὀφείλεται νυρίως εἰς τὴν ἀνεπάρκειαν τοῦ ὕπνου.

Καθ' ἡμᾶς δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ὁ ἀνεπαρκὴς ὕπνος εἶνε μία ἐκ τῶν κυριωτέρων αἰτιῶν τοῦ ἐκφυλισμοῦ τοῦ γένους. Ἐὰν δ' ἡ ἑλλειψίς τοῦ ὕπνου ἔχῃ δυσάρεστον ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ, ἡ ἐπιρροὴ αὕτη ἐκδηλοῦται κυρίως εἰς τὰ παιδιά καὶ τοὺς νέους.

Ἡ μηχανὴ καταστρέφεται τόσον εὐκοῦλότερον ὥσον ἄτελε στέρα τυγχάνει. Εἶνε, οὕτως εἰπεῖν, ἀκόμη ὑπὸ δοκιμασίαν καὶ βιάζοντες τὰ μηχανήματά της κινδυνεύομεν νὰ τὰ καταστρέψωμεν. Ὁ ἀνεπαρκὴς ὕπνος προξενεῖ ὑπερκόπωσην καὶ νευρασθενείαν.

Πρὶν τινος ἐτῶν μία σουηδικὴ ἐπιτροπὴ ἐνήργησεν ἀνάκρισιν εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Στοκχόλμης καὶ ἐξηκριβώσεν ὅτι μεταξὺ τῶν μαθητῶν, οἵτινες δὲν ἔκοιμῶντο ἐπαρκῶς παρατηρήθησαν 25/100 περισσότερα νοσήματα καὶ ἀδιαθεσίαι ἢ μεταξὺ τῶν ἄλλων. Καὶ ἡ ἐπιτροπὴ ὥρισεν τὴν ἐξῆς διαβάθμισιν. Διὰ τὰ παιδιά 4 ἐτῶν δώδεκα ὥραι ὕπνου· διὰ παιδιά 7 ἐτῶν ἑνδεκα· διὰ παιδιά 9-11 ἐτῶν δέκα ὥραι· διὰ νεανίας 14-20 ἐτῶν ἐννέα ὥραι.

Κατὰ τὴν παρατηρήσιν ἐξ ἄλλου τοῦ κ. Hoslop ἱατροῦ μεγάλης Ἀγγλικῆς σχολῆς 90 0/0 τῶν ἀσθενῶν τῶν εἰσγομένων εἰς τὸ νοσοκομεῖον ἔπασχον ἐκ τοῦ ἀνεπαρκούς ὕπνου. Εἰς τὸ βιβλίον του περὶ τῆς φρενικῆς ὑγείας τῶν παιδῶν περιγράφει ὑπὸ τὴν κατηγορίαν «φρενικὴ δυσπεψία» σύστημα ὁλόκληρον νευρικῶν νοσημάτων συχνῶν εἰς τὰ παιδιά, τεταραγμένον ὕπνον, ἐφιάλτες, νευρικοὺς τρόμους, σπασμούς, ὑπνοβασίας κτλ. τὰ ὁποῖα ἀποδίδει εἰς ἀνεπάρκειαν ἐγκεφαλικῆς ἀναπαύσεως.

Ἡ καλύτερα ὁμῶς ἔρευνα ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου εἶναι ἡ τῶν ἱατρῶν Aclal καὶ Onoux εἰς 40 μεγάλας Ἀγγλικὰς καὶ Ἀμερικανικὰς σχολὰς. Διὰ ταύτης ἐπέδειξαν τὴν ὑψίστην σπουδαιότητα τοῦ ὕπνου διὰ τὰ παιδιά καὶ τοὺς νέους καὶ οἱ κίνδυν-

νοι εἰς οὓς τὰ ἐκθέτομεν συντέμνοντες τὸν χρόνον τοῦ ἀναγκαίου πνυ.

Ὁ Kentrik κηρύττει ὅτι ἀπαιτεῖται δέκα ὥρων ὕπνος εἰς πᾶσαν ἐποχὴν διὰ τοὺς νέους, παρετήρησε δὲ τὴν μικρὰν σχετικῶς ἀντοχὴν τῶν κοιμωμένων ὀλίγον. Ὁ Serington παρατηρεῖ ὅτι ἐν παιδίῳ ἀποπνέει 500 κυβικά ἑκατοστόμετρα ἀνθρακικοῦ ὀξέος κατὰ κοιλὸν βάρους, ἐνῷ εἰς ἑφηβος ἀποπνέει 300. Ἡ καὶς ἐπομένως εἰς τὸν παῖδα εἶνε ταχύτερα παρὰ εἰς τὸν ἑφηβον· ἄρα ἡ ἀνάπαυσις πρέπει νὰ παρατείνεται περισσότερον.

Ἐξ ὅλων τούτων συνάγεται ὅτι ἀπαιτεῖται δέκα ὥρων ὕπνος διὰ τὰ παιδιά τὰ διατρέχοντα τὴν ἡβην, διὰ νὰ σώζωνται ἐκ τῶν προδιαθέσεων τῆς νευρασθενείας.

Μὲ μικρὰς δὲ παραλλαγάς, οἱ νέοι καὶ οἱ ἄνδρες δύνανται νὰ ἐπωφεληθῶσι τῶν συμβουλῶν αὐτῶν. Σήμερον ὁκτώ ἕως ἐννέα ὥρων ὕπνος μάλιστα ἀρκεῖ διὰ τοὺς ἐξηγητὴν οργανισμοῦ. Ἀλλ' οὐδὲ ταύτας δαπανῶμεν εἰς τὸν ὕπνον. Οὐτε ἐπαρκῶς οὐτε καλῶς κοιμώμεθα. Διὰ τοῦτο εἰς ἡλικίαν 45 ἐτῶν, εἰμεθα ἄρτη ρινοκληρωτικοὶ καὶ νευρασθενεῖς.

Δὲν πρέπει δε νὰ φρονῶμεν ὅτι ὁ ὕπνος δὲν εἶναι τόσοσιν χρήσιμος εἰς τὸν ἄνδρα τὸν καταπονούμενον διανοητικῶς ὅσον εἰς τὸν κουράζοντα τοὺς μῦς τοῦ. Τούναντίον ὁ ἄνθρωπος τῆς πόλεως καὶ ὁ διανοητικῶς ἐργαζόμενος ἔχει ἀνάγκην περισσοτέρου ὕπνου ἢ ὁ χωρικός ὁ ὁργάνων τὴν γῆν, καὶ τοῦτο διότι δὲν κοιμᾶται καλῶς, ἡ δὲ ποιότης τοῦ ὕπνου ἔχει τόσῃν σπουδαιότητα ὅσην καὶ ἡ ποσότης.

Ὁ ἄνθρωπος τῶν πόλεων κατακλίνεται πολὺ ἀργὰ καὶ ὁ ὕπνος του δὲν εἶναι τόσοσιν ἀναπνευστικῶς ὅσον εἶναι καὶ ὁ ὕπνος τοῦ χειρῶνακτος, ὅστις κατακλίνεται μάλιστα τελειώσῃ τὴν ἐργασίαν του καὶ ἐγείρεται λίαν ἐρδιάθετος. Ἐκτὸς τούτου ἄλλον ἀέρα ἀναπνέει ὁ κοιμώμενος εἰς πόλιν καὶ ἄλλον ὁ κοιμώμενος εἰς τὰ χωρία.

Ἐλέχθη ὅτι εἶναι ὑγιεινὸν νὰ ἐγείρηται τις ἐνωρίς, ἀλλὰ δέον νὰ προσθέσωμεν ὅτι πρέπει καὶ νὰ κατακλίνεται ἐνωρίς.

Πατρικός Μηνύτωρ

ΛΟΓΙΟΙ ΚΡΗΤΕΣ

ΜΑΞΙΜΟΣ Ο ΜΑΡΓΟΥΝΙΟΣ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγούμενου)

Τὴν ὀλὴν πραγματείαν διαιρέσαντες εἰς τρία κεφάλαια, κατὰ τὰς παρουσιαζομένας τρεῖς σπουδαιότερας περιόδους τοῦ βίου τοῦ ἀνδρός, ἐξετάζομεν ἐν μὲν τῇ πρώτῃ, τὰ τῆς καταγωγῆς καὶ τῆς μορφώσεως αὐτοῦ, ἐν τε τῇ ἰδίᾳ πατρίδι καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ἐν δὲ τῇ δευτέρῃ, τὴν μετὰ τὴν ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς ἐπάνοδον ὡς Ἱερομονάχου καὶ Ἐπισκόπου Κυθήρων δρᾶσιν αὐτοῦ ἐν Κρήτῃ καὶ ἀλλαχοῦ καὶ τὰς μετὰ τινων ἀναφύσεως συγχρόνους δογματικὰς αὐτοῦ ἐριδας, καὶ ἐν τῇ τρίτῃ, τὰς ἐκτοτε μετὰ διαφόρων λογίων ἀνδρῶν καρποφόρους φιλογικὰς αὐτοῦ σχέσεις μέχρι τέλους τοῦ βίου αὐτοῦ.

Τοιοῦτος ἐν ὀλίγοις ὁ σκοπὸς καὶ τοιαύτη ἡ διαίρεσις τοῦ παρόντος θέματος, διὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ὁποίου ἐχρησιμοποιήσαμεν ὡς πηγὰς μὲν, ὅσας ἠδυνήσαμεν ν' ἀναγνώσωμεν ἐπιστολάς καὶ συγγράμματα αὐτοῦ τοῦ Μαργουνίου, εἴτε ἐν ἐντύποις βιβλίοις καὶ περιοδικοῖς (μέτῃ α') Κ. Σάθα, Βιογραφικὸν Σχεδιάσμα Ἱερομίου τοῦ Β', ἐν Ἀθήναις 1870 σελ. 99 καὶ ἐξ., 6') Περιοδικὸν Ἑλλ. φιλολ. συλλ., ἐν Κωνσταντινουπόλει τόμ. 10 σελ. 22 καὶ ἐξ. καὶ τόμ. 17 σελ. 67 καὶ ἐξ., γ') Emile Legrand Bibliographie Hellénique, Paris 1885 t. II σελ. XXIV καὶ ἐξ. καὶ δ') Β. Μυστακίδου ὁ ἱερὸς κληρὸς κατὰ τὸν 15' αἰῶνα, ἐν Ἀθήναις 1892 σελ. 39 καὶ ἐξ.), εἴτε ἐν χαρτίνοις χειρογράφοις (μέτῃ τὰ ὑπ' ἀριθμ. 121 καὶ 116 χειρογρ. τῆς Βιβλιοθ. τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογι-

κῆς Σχολῆς καὶ τὰ ὑπ' ἀριθμ. 105, 240, 328 καὶ 348 χειρογρ. τῆς Βιβλιοθ. τοῦ ἐν Κων/πόλει Μετοχίου τοῦ Παναγιού Τάφου), ὡς βοηθήματα δὲ 1) ἐπιστολάς τινας Μελετίου τοῦ Πηγᾶ (ἐν τῇ ὑπ' ἀριθμ. 120 χειρογρ. τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς), 2) τὴν Turcograeciam τοῦ Μαρτίου Κρουσίου, ἐν Βασιλεῖᾳ 1584, 3) τὴν Bibliothecam Graecam τοῦ Φαβρικίου ὑπὸ Harles ἐν Ἀμβούργῳ 1808 τόμ. XI, 4) τὴν Νέαν Ἑλλάδα τοῦ Ζαδύρα, ἐν Ἀθήναις 1872, 5) τὴν Νεοελλ. φιλολ. τοῦ Κ. Σάθα, ἐν Ἀθήναις 1868, 6) τὴν Νεοελλ. φιλογ. τοῦ Α. Παπαδοπούλου Βρετοῦ, ἐν Ἀθήναις 1854, 7) τὰς Προσθήκας καὶ διορθώσεις καὶ τὴν Ὁρθόδοξον Ἑλλάδα τοῦ Α. Δημητρακοπούλου, ἐν Λειψίᾳ 1871 καὶ 1872, 8) τὰ προμνημονευθέντα ἔργα τοῦ Legrand καὶ τοῦ Μυστακίδου καὶ ἄλλα τινὰ εἰς ἃ καὶ παραπέμπομεν ἐν οἰκείῳ τόπῳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Γέννησις Μαξίμου Μαργουνίου καὶ ἐκπαίδευσις αὐτοῦ

Μάξιμος καὶ κατὰ κόσμον Ἐμμανουὴλ ἢ κοινῶς Μανουήλ⁽¹⁾, τοῦπικλὴν Μαργούνιος ἐγεννήθη ἐν τῇ πόλει Χάνδακι⁽²⁾ (τανὺν Ἡρακλείῳ) τῆς μεγαλονήσου τῆς Μεσογείου θαλάσσης Κρήτης, περὶ τὸ ἔτος 1549⁽³⁾, ἐκ γονέων εὐσεβῶν Χρι-

1) Οὕτως ὑπογράφεται ὁ Μαργούνιος ἐν ἅπασι τοῖς φιλοπονήμασιν αὐτοῦ, τοῖς γραφείοις πρὸ τοῦ 1578 (πρὸλ. Χαλκ. χειρογρ. 121 Ἐπιστ. 59, Σάθα βιογρ. σχεδ. σελ. 99, Μυστακίδου ἱερ. κληρ. σελ. 39). Πλὴν δὲ τῆς ἀναμφισβητήτου ἰδίας μαρτυρίας ἔχομεν ἐπὶ πλέον καὶ τὴν τῶν συγχρόνων «Ἐμμανουὴλ ἢ Μανουήλ» αὐτὸν ἀποκαλούντων. Οὕτως ἄσφα τι ποιηθὲν αὐτῷ ὑπὸ τοῦ συγχρόνου Δανιὴλ Φουρλάνου τοῦ Κρητὸς ἐπιγράφεται «Danielis Furlani Cretensis carmen ad Emmannuelem Margunium» (Bibl. Hell. τόμ. 2 σελ. XXVII), Μαρτίνος δὲ ὁ Κρούσιος ἐν σελ. 210 τοῦ Δ' τόμου τοῦ ἡμερολογίου αὐτοῦ σημειοῦται «Margunius vocabatur primo Μανουήλ post κληρον vero et episcopatum adeptum Μάξιμος». Ἐκ πάντων τούτων καταφαίνεται σαφῶς τὸ ἀνακριδὲς τῆς εἰδήσεώς τινων, λεγόντων ὅτι ὁ Μαργούνιος πρὸ τῆς μοναχικῆς μετωνυμίας ὀνομάζετο Μιχαὴλ (πρὸλ. Hist. Gymnasii Panavii σελ. 264 τοῦ Ν. Κομν. Παπαδοπούλου ἐν Bibl. Hell. τόμ. 2, σελ. XXIX, Νεοελλ. φιλολ. Βρετοῦ Β' σελ. 301, Ἑκκλ. Ἀλγθ. ἔτος Α' σελ. 8 σημ. γ').

2) Τοῦτο βεβαιοῦται ἐκ τινων πρὸς τὴν Ἑνετικὴν Κυβέρνησιν ἐκθέσεων αὐτοῦ τε τοῦ Μαργουνίου καὶ τοῦ Ἑνετοῦ διοικητοῦ τῶν Κυθήρων (Bibl. Hell. τόμ. 2, σελ. XXXVI καὶ XXXVII), ἐν αἷς λέγεται ὅτι Μάξιμος ὁ Μαργούνιος κατήγγετο ἐκ τῆς πόλεως Candia δὲ (=Χάνδαξ) ὀνομάζετο, ὡς γνωστὸν, ἐπὶ Ἑνετοκρατίας ἡ σημερινὴ πόλις τῆς Κρήτης Ἡράκλειον.

3) Ὁ σοφὸς Γαλάτης Emile Legrand ἀναγράφει (ἐν Bibl. Hell. τόμ. 2, σελ. LXIII) τὸ χρονικὸν τοῦ θανάτου τοῦ Μαργουνίου, ἐν ᾧ λέγεται ὅτι Μάξιμος ὁ Μαργούνιος ἀπέθανεν ἐν Ἑνετίᾳ τῇ 1 Ἰουλίου 1602, ἐν ἡλικίᾳ 53 περίπου ἐτῶν· ἐπὶ τῇ ἐξάγεται ὅτι ἐγεννήθη περὶ τὸ 1549. Τῇ χρονολογίᾳ ταύτῃ φαίνονται συνάγοντα καὶ αὐτὰ τὰ πράγματα, πρῶτον μὲν διότι ὡς σαφῶς ἐξάγεται ἐκ τινων τοῦ Μαργουνίου ἐπιστολῶν, οὗτος κατὰ τὰ ἔτη 1573 καὶ 1574 ἦν νεανίας (πρὸλ. τὰ λεγόμενα ἐν Ἑλλ. φιλολ. συλλ. τόμ. 10 σελ. 25 πρὸς τὰ ἐν Ὁρθόδ. Ἑλλάδ. Δημητρ. σελ. 137, καὶ Μυστακίδου ἱερ. κληρ. σελ. 45), ἔπειτα δὲ διότι καὶ σύγχρονός τις Ἰωάννης Σχηρλίνος ὀνομαζόμενος γράφων ἐκ Παταβίου τῇ 1577 Μαρτίνῳ τῷ Κρουσίῳ ἀποκαλεῖ αὐτὸν ῥητῶς νεανίαν, λέγων ἐπὶ λέξει «eunus est in Academia Patavina, Emmanuel Margunius Cretensis, juvenis doctissimus» (Turcograecae σελ. 495). Τούτων οὕτως ἐχόντων, θεωρεῖται ὡς πολὺ τοῦ ὀρθοῦ ἀπέχουσαι αἱ περὶ τοῦ χρόνου τῆς γεννήσεως τοῦ Μαργουνίου πληροφορίες πολλῶν ἡμετέρων τε καὶ ξένων, τῶν μὲν μέχρι τοῦ 1530 (Σάθα Νεοελλ. φιλ. σελ. 212, Δημητρ. Ὁρθ. Ἑλλ. σελ. 134, Ἑλλην. φιλ. συλλ. τόμ. 10 σελ. 22, Biographie universelle Michaud τόμ. 26 σελ. 563), τῶν δὲ μέχρι τοῦ 1522 (Βρετοῦ Νεοελλ. φιλ. Β' σελ. 301) ἀναδιδαζόντων αὐτήν, διότι ἐὰν τῶντι

στιανών Ὁρθοδόξων.⁽⁴⁾ Ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ κατὰ τινὰ ἰδίαν μαρτυρίαν (Σάθα βιογρ. σχεδ. 101) φαίνεται μὴ ἀνήκουσα τοῖς εὐπόροις τῆς πατρίδος οἰκίαις, κομῶσα μᾶλλον ποικίλαις ἀρεταῖς καὶ βαθεῖα εὐσεβεῖα ἢ πλούτου ἀφθονίᾳ καὶ γένους λαμπρότητι. Περὶ τῶν γονέων καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ γινώσκωμεν μόνον ὅτι ἡ μήτηρ αὐτοῦ προσήκε τῇ γένει Καλώνῃ (χαλκ. χειρ. 121 ἐπιστ. 61), ὅτι εἶχεν ἀδελφὰς (Σάθα βιογρ. σχεδ. σελ. 101) καὶ ἀδελφὸν μοναχὸν Μελέτιον τοῦνομα (Bibl. Hell. τόμ. 2 σελ. 392), πρὸ τῆς μοναχικῆς μετωνυμίας καλούμενον Μιχαήλ (αὐτόθι σελ. XL). Αὐτὸς δὲ ὁ Ἐμμανουήλ παιδεύθη παρὰ τῶν φιλοσόφων καὶ εὐσεβῶν γονέων εἰς τὰ τῆς εὐσεβείας καὶ κατὰ Χριστὸν πολιτείας καλῶς προακηθεὶς ἐκπέμπεται εἰς τὰ τῆς πατρίδος σχολεῖα, πιθανῶς εἰς τὴν τότε ἀκμαίζουσαν Ἑλληνικὴν Σχολὴν τοῦ ἐν Ἡρακλείῳ Συναίτικου Μετοχίου τῆς Ἀγίας Αἰκατερίνης (Ἑκκλ. Ἀληθ. Α' σελ. 8 σημ. 3), καὶ παραδίδοται διδασκάλους σοφοῖς καὶ ἐναρέτοις, ὡς τοιοῦτου ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Μαργουίνου μνημονευομένου τοῦ Ἱερομονάχου Ἰωάσαφ Δορυανοῦ (Χαλκ. χειρ. 121 ἐπιστ. 143), ἀνδρὲς σοφοὺ καὶ πολλῆς ἐν τῇ πατρίδι ἀπολαύοντος τιμῆς καὶ ὑπολήψεως. Ὑπὸ τὴν ἐπιμελημένην χειραγωγίαν καὶ καρποφόρον διδασκαλίαν τοῦ λογίου τούτου κληρικοῦ, ἴσως καὶ ἄλλων, ὁ φύσει εὐφυὴς καὶ φιλομαθὴς Μαργουίνος διανύσας εὐδοκίμως τὸν δόλιχον τῆς προκαταρκτικῆς καὶ τῆς λεγομένης ἐγκυκλίου παιδεύσεως, περιλαμβανούσης κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν τότε ἐκπαιδευτικὸν σύστημα τὴν γραμματικὴν, τὴν ῥητορικὴν καὶ ἱκανὸν κύκλον θερησκευτικῶν γνώσεων, ἐπλούτισε τὸν νοῦν αὐτοῦ διὰ πολλῶν καὶ ποικίλων γνώσεων καὶ δὴ δι' ἁδράς καὶ ὕγιους Ἑλληνομαθείας, ἐκδηλωθείσης λαμπρῶς εὐθὺς ἀμέσως ἐν διαφόροις κομφαῖς καὶ χαριέσσαις ἐπιστολαῖς. Χάριν σπουδῆς τῆς Λατινικῆς γλώσσης ἐμαθήτευσεν ὁ Μαργουίνος ἐν τῇ πατρίδι εὐρισκόμενος καὶ παρὰ τινι Γασπάρει Βιδιανῷ ὀνομαζομένῳ, γενικῷ ἐκκλησιαστικῷ Ἐξάρχῳ τῆς Δυτικῆς Ἑκκλησίας ὄντι τότε ἐν Κρήτῃ, καὶ διὰ τῆς ὀξυνοίας, ἐπιμελείας καὶ χρηστονθείας αὐτοῦ τῆς τε Λατινίδος ταχέως ἐγκρατῆς ἐγένετο καὶ αὐτὸν τὸν Βιδιανὸν εὖνουν ἑαυτῷ ἐπεσπάσατο. Μάλιστα δὲ οὕτω ζωηρῶς καὶ εἰλικρινῶς ἠγάπησεν ὁ Βιδιανὸς οὗτος τὸν ἴδιον μαθητὴν, ὥστε καὶ τότε παρόντα μεγάλως εὐηργέτησε λόγοις τε καὶ ἔργοις, καὶ ἀκολουθῶς ἀπελθόντα χάριν τελειότερας μορφώσεως εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν, οὐ μόνον θερμῶς συνέστησε δι' ἐπιστολῶν τοῖς ἐκεῖ διαπρεπεστέροις σοφοῖς καὶ ἰδίᾳ τῇ ἐξόχῳ Ἑλληνιστῇ Θωμᾷ τῷ Τριδιζάνῳ, ἀλλὰ καὶ ἐξηκολούθει ἐπιδαφιλεύων αὐτῷ καὶ πόρρωθεν τὰς ἰδίας σοφὰς συμβουλὰς καὶ παραινέσεις, διατηρῶν μετ' αὐτοῦ πυκνὴν ἀλληλογραφίαν. Διὰ ταῦτα καὶ ὁ Μαργουίνος εὐγνωμονῶν ἐπὶ ταῖς εὐεργεσίαις ταύταις, τὸ πρῶτον φιλοπόνημα αὐτοῦ, τὴν εἰς τὴν Λατινικὴν μετέφρασιν τοῦ κατὰ Μανιχαίων διαλόγου τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, ἀφιέρωσε τῇ Γασπάρει τούτῳ Βιδιανῷ, προτάξας λατινιστὶ ὥραιαν ἀφιερωτικὴν ἐπιστολήν, ἐξ ἧς καὶ τὰς ἀνωτέρω εἰρηδύσεις ἢ ρυσάμεθα (Bibl. Β' σελ. XXV).

(ἀκολουθεῖ)

ἐγεννᾶτο τῇ 1522 ἢ τῇ 1530 δὲν ἤθελε καλῇ, οὔτε ὁ ἴδιος ἑαυτὸν τῇ 1573 καὶ 1574, οὔτε ὁ σύγχρονος Σχερλίτης τῇ 1577, νέον, ἀλλὰ τέλειον ἄνδρα.

4) Ἐν τινι μὲν ἐπιστολῇ χαρακτηρίζει ὁ Μαργουίνος τὸν ἑαυτοῦ πατέρα «θεοσεβῆ» (Σάθα βιογρ. σχεδ. σελ. 101), ἐν ἑτέρᾳ δὲ λέγει ὅτι «ἐγεννήθη καὶ ἀνετρέφη ὁ ἴδιος ἐν τῇ Ὁρθοδόξῃ» (Ἑλλ. φιλ. συλλ. τόμ. 10 σελ. 25).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Πρὸς τὸν ἡμέτερον Διευθυντὴν ἀπεστάλη ἡ ἐπομένη ἐπιστολή, τὸ περιεχόμενον τῆς ὁποίας συνιστῶμεν εἰς πάντα περὶ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ἀσχολούμενον διότι ἐνῷ ἀφ' ἑνὸς ὑποδοχθεὶ αὐτὸν εἰς τὰς μελέτας του, ἀποπνέει ἀφ' ἑτέρου ὁρίστην ὑπὸ ἐθνικὴν ἐποφὴν δρᾶσιν τῆς Συγκλήτου τοῦ Ἐθνικοῦ ἡμῶν Πανεπιστημίου.

Ὡς γνωστὸν ἡ πνευματικὴ ἐπικοινωνία τοῦ ἐλευθέρου καὶ δούλου Ἑλληνισμοῦ κατὰ μέγα μέρος ἔχει διακοπῇ καὶ οἱ Ἕλληνες καίτοι ἔχομεν τὰς αὐτὰς κλίσεις, ὕψηλὰς σκέψεις καὶ συναισθήματα κινδυνεύομεν ἐν τῇ δρόμῳ τοῦ πνευματικοῦ βίου νὰ εἴμεθα ἄγνωστοι πρὸς ἀλλήλους. Τοῦς φραγμοὺς τούτους τοῦς δημιουργηθέντας μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὸ ἐφικτὸν σκοπεῖ νὰ καταρρίψῃ ἡ σύνταξις τοῦ Βιβλιογραφικοῦ Δελτίου.

Τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ Ἐθνικοῦ ἡμῶν Πανεπιστημίου ὑποδοχθεὺντες εὐχαρίστως προσφέρομεν τὴν ζητούμενην συνεργασίαν καὶ ἀποστέλλομεν τὰς ἐπιγραφὰς πάντων τῶν δημοσιευθέντων ἐν τῇ «Κρητ. Ἀστέρει» μετὰ τῶν ὀνομάτων τῶν συγγραφέων ὡς καὶ παντὸς ἄλλου δημοσιεύματος, περιελθόντος εἰς τὸ γραφεῖον ἡμῶν. Ἵνα ὅμως ἡ ἐν Κρήτῃ πνευματικὴ κίνησις ἢ πλήρης, ἢ παρακαλέσωμεν τοὺς κ. συναδέλφους καὶ ἐκδότας πραγματειῶν νὰ ἀποστείλῃσι πρὸς ἡμᾶς πᾶν ὅτι ἐξέδωκαν ἢ περιλήφθῃ μετὰ τῶν λοιπῶν κατὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ Δελτίου.

ΕΘΝΙΚΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ

Ἐν Ἀθήναις 12 Αὐγούστου 1907

Γραφεῖον Πρυτανείας

Ἀξιότιμε Κύριε,

Ἐνεκα τῆς ἐλλείψεως βιβλιογραφικοῦ δελτίου, ἀναγράφοντος πάντα τὰ εἰς ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἢ ὑπὸ Ἑλλήνων εἰς ξένους γλώσσας ἐκδιδόμενα ἔργα, ἡ πνευματικὴ κίνησις τοῦ ἡμετέρου ἔθνους δὲν γίνεται ἐπαρκῶς γνωστὴ, συμβαίνει δὲ νὰ παραμένωσιν ἄγνωστα καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς εἰδικῶς ἀσχολούμενους περὶ κλάδον τινὰ τῆς ἐπιστήμης πολλὰ τῶν εἰς τοῦτον ἀναφερομένων ἑλληνικῶν δημοσιευμάτων, μάλιστα δὲ τὰ καταχωριζόμενα εἰς περιοδικὰ συγγράμματα καὶ ἐφημερίδας. Αἱ δὲ ἐν τῷ Βυζαντινῷ Δελτίῳ τοῦ Κρούμβάχερ καὶ ἐν τοῖς Βυζαντινοῖς χρονικοῖς τῆς Πετροπόλεως βιβλιογραφικαὶ σημειώσεις, ἐν μέρει μόνον ἀναπληροῦσι τὴν ἑλλειψιν ταύτην, περιοριζόμεναι εἰς μόνον τὰ δημοσιεύματα ὅσα ἀνάγονται εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς Βυζαντινῆς περιόδου.

Ἡ Ἀκαδημαϊκὴ σύγκλητος τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, ἐπιθυμοῦσα νὰ συντελέσῃ τὸ καθ' ἑαυτὴν εἰς θεραπείαν πασιδήλου ἐπιστημονικῆς ἀνάγκης ἀπεφάσισε νὰ προσθέσῃ εἰς τὴν Ἐπιστημονικὴν ἐπετηρίδα τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου καὶ τμήμα βιβλιογραφικόν, ἐνῷ κατὰ τάξιν μεθοδικῇ θὰ περιλαμβάνωνται αἱ ἐπιγραφαὶ πάντων τῶν εἰς Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ ὑπὸ Ἑλλήνων εἰς ξένους γλώσσας καθ' ἑκάστον ἔτος (ἀπὸ τοῦ ἐνεστώτος ἔτους 1907 καὶ ἐφεξῆς) δημοσιευομένων βιβλίων ἢ διατριβῶν μετ' ἀλφαβητικοῦ πίνακος τῶν ὀνομάτων τῶν συγγραφέων ἢ μεταφραστῶν ἢ ἐρανιστῶν. Τὴν σύνταξιν δὲ τοῦ τμήματος τούτου ἀνέθηκεν εἰς ἐμέ.

Τὸ ἔργον τοῦτο προθύμως ἀνέλαβον, πεποιθὼς ὅτι θὰ τύχω τῆς ἀρωγῆς τῶν ὁμοειδῶν λογίων, διότι ἀνευ ταύτης ἀποβαίνει ἀδύνατος ἡ ἐκτέλεσις αὐτοῦ. Ὅθεν θαρρούντως ἐπικαλοῦμαι τὴν ἡμετέραν συνεργασίαν, παρακαλῶν ὑμᾶς ἵνα ἐν ἰδιοῖς δελτίοις, ὁμοίους πρὸς τὰ ταυτοχρόνως ἀποστέλλόμενα ὑμῖν, καταγράφετε καὶ μοι ἀποστέλλητε τὰς ἐπιγρα-

ΔΩΡΑ ΤΟΥ "ΚΡΗΤΙΚΟΥ ΑΣΤΕΡΟΣ",

Εἰς τοὺς προπληρώνοντας τὴν ἐτησίαν συνδρομήν των ἀποστέλλομεν ταχυδρομικῶς ἓν ἐκ τῶν κάτωθι ἀναφερομένων ὠφελίμων βιβλίων, ἡμερολογίων κλπ.

1) Τοὺς «Ἐθνικοὺς Παλμοὺς» ὑπὸ Κωνστ. Διγενάκι Δραχ. 2.

2) Τὰς «Ἀνεμώνας» ὠραίαν ποιητικὴν συλλογὴν ὑπὸ Κ. Χαριτάκι Δραχ. 1.50.

3) Ἐν καλλιτεχνικὸν ἡμερολόγιον τοῦ τοίχου μὲ ὠραίας παραστάσεις Δραχ. 1.50.

4) 25 ὠραία δελτάρια ἐκδόσεως τοῦ «Κρητικοῦ Ἀστέρος» Δραχ. 1.25.

5) Τὴν Γεωγραφίαν τῆς Κρήτης ὑπὸ Γεωργίου Λελεδάκι καὶ

6) Τὸ «Κρητικὸν Πάνθεον».

φᾶς πάντων τῶν ὑφ' ὑμῶν ἐκδιδόμενων ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου καὶ ἐφεξῆς βιβλίων ἢ φυλλαδίων, χωριστὰ ἐκάστου, καθὼς καὶ τῶν ἐπιστημονικῶν διατριβῶν ἢ δημοσιευμάτων, τῶν καταχωριζομένων εἰς ἐφημερίδας ἢ περιοδικὰ συγγράμματα, ἐκδιδόμενα παρ' ὑμῶν.

Εὐέλπις ὅτι δὲν θέλετε ἀρνηθῆναι νὰ μοὶ παράσχητε τὴν αἰτουμένην συνεργασίαν, σκοποῦντες εἰς τὴν συμπλήρωσιν ἔργου χρησιμωτάτου τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, παρακαλῶ ὑμᾶς νὰ δεχθῆτε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ἐξαιρέτου περὶ ὑμῶν ὑπολήψεως, μεθ' ἧς διατελῶ.

Ἰμέτερος

N. Γ. ΠΟΛΙΤΗΣ

Πρόεδρος τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου

ΤΟ ΚΡΙΝΟ

Ἔσκυψεν ἡ Ἀγνότητα μιὰ μέρα
Ἀπὸ τ' Ὀλύμπου τὴν Πανύψηλὴ κορφή
Νὰ δῇ τὸν κόσμον πῶς περνᾷ ἐδῶ πέρα
Νὰ δῇ τὴ θεία Τῆς ἄν γνῶριζαν μορφή.

Γεμάτῃ φῶς θωρεῖ κάτω μὲ χάρι
Μὰ οἱ ἄνθρωποι ἐκύτταξαν χάμαι ὅς τὴ γῇ.
Καὶ δὲν Τὴν εἶδαν πρὶν ἢ γῇ τοὺς πάρι
Καὶ δὲν ἐγνώρισαν τὴν ἄσπερ Τῆς αὐγῇ.

Ἔχυσε τότε ἓνα λευκὸ Τῆς δάκρυ
Ἀπὸ τὴν πίκρα κι' ἀπ' τὸν πόνο τὸ βαθύ
Ὡς τὴ ράχη τοῦ Ὀλύμπου σὲ μιὰν ἄκρη
Καὶ σ' ἄλλα ἄστρα ἀπὸ τότε ἔχει χαθῇ.

Κι' ἐπέρασεν ὁ Ζέφυρος μιὰ μέρα
Κι' ἐσκόρπισε τὸ δάκρυ πέρα ὡς πέρα
Κι' ὅπου σκορπίστηκε τὸ δάκρυ ἐκεῖνο
Φυτρώνει σήμερα κάτασπρο ΚΡΙΝΟ.

Κωστής Α. Χαριτάκης

ΣΥΜΒΟΛΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΡΗΤΙΚΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ
ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΑΡΤΟΣ

Δ'.

Οὕτως εἶχον τὰ πράγματα, ὅτε παρατηρήθη ὅτι εἰς τὸ χωρίον ἀπέθνησκον ἐξ ἀγνώστου νοσήματος εἰς ἀνὴρ καὶ μία γυνὴ κατὰ Σάββατον. Καὶ τὸ οὐρλιασμα τῶν κυνῶν καθ' ἐκάστην νύκτα θεωρήθη ὡς δυσώωνον σημεῖον. Ἀλλὰ διατὶ πράγματι καθ' ὅρισμένην ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἀποθνήσκουσι δύο προσφιλέστατοι συγχωριανοί, ἐνῷ ποτὲ τοιαύτην σύμπτωσιν δὲν ἐνθυμούνται; Ἦσαν ἄρα γε ἀπαίσια προμηνύματα τοῦ μετὰ ταῦτα ἐπισυμβάντος ἐλέθρου; Ἡ χρονικὴ ἀπόστασις ἐτῶν περίπου διακοσίων πενήνκοντα ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης μέχρι ταύτης, καθ' ἣν ἐξιστορεῖται διὰ τοῦ ἀσθενοῦς μου καλᾶμου τὰ συμβάντα, δὲν μᾶς ἐπιτρέπει νὰ ἐρανισθῶμεν πληροφορίας πλειοτέρας καὶ ἀρκοῦμεθα εἰς ὅτι μᾶς διηγοῦνται ὁμοιομόρφως πολλοὶ γέροντες.

Ἠκολούθουν καθ' ἐκάστον Σάββατον βαθέως συγκεκινημένοι καὶ εἰς ἄκρον μελαγχολικοὶ τὴν κηδεῖαν τῶν ὁμοχωρίων των, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, οὓς ἐφεξῆς ἐθαπτον εἰς κοινὸν τάφον. Ἐφαντάζοντο, ὅτι ἡ αὐτὴ μυστηριώδης ἀφορμὴ ἀφῆρπαζε καὶ τοὺς δύο, διατὶ τότε, ἀφοῦ μία ἦτο ἡ αἰτία τοῦ θανάτου των, νὰ μὴν ἠνοίγετο καὶ διὰ τοὺς δύο εἰς τάφος; ἐθαπτόντο δὲ εἰς τὸν πρὸ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου χώρον, χρησιμεύοντα ὡς νεκροταφεῖον ἐνθα καὶ σήμερον φαίνονται τὰ ὁστ' αὐτῶν ἐντὸς τῶν ἀνοικτῶν τάφων.

Κυριακῇ πρωτ' τοῦ ἐπιόντος ἔτους ἐπανήλθεν ἐκ Ρελιῶν στρατὸς τουρκικὸς πολυάριθμος καὶ ἐπολιόρκει τὸ χωρίον. Ἐναντι τοῦ χωρίου εἰς τὴν καὶ νῦν εἶτι καλουμένην τοποθεσίαν Κανονόλακκος ἐστήθησαν τηλεβόλα καὶ ἐβαλλον ἀδιακόπως κατὰ τοῦ χωρίου. Ἀλλὰ καὶ πάλιν αἱ ἐφοδοὶ ἀπεκρούσθησαν, εἰς τὰ ρήγματα τοῦ τείχους ἐσφάγησαν πολλὰ ἐκατοντάδες στρατιωτῶν ὑπὸ τῶν κατοίκων. Ἐθρήνησαν ἐν τοσούτῳ καὶ οὗτοι τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὸν ἡρωϊκὸν θάνατον τοῦ ἱερέως των Παπα-Ἰωάννου, τοῦ ὁποίου ἡ γλυκεῖα καὶ μελωδικὴ φωνὴ ἐν τῇ ναῷ κατέβηκε καὶ ἐν τῇ πολέμῳ βροντοτέρα ἠκούετο, προστάζουσα ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον τὸ χωρίον· μὴ καταπινομένη ὑπὸ τῆς κλαγγῆς τῶν ὅπλων. Ἐμνεον ἄδρανῆς ἤδη ὁ τουρκικὸς στρατὸς εἰς μικρὰν ἀπὸ τοῦ χωρίου ἀπόστασιν ἐπὶ μακρὸν καὶ πάλιν χρόνον καὶ οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου Ἄρτου ἐπεδόθησαν μετὰ πολλοῦ ζήλου εἰς τὴν ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ρήγματος τοῦ τείχους καὶ εἰς κατασκευὴν ὑπονόμων.

Αἱ κατὰ τοῦ χωρίου ἐπιθέσεις ἐπανελήφθησαν μετὰ μεγαλειτέρας ὁρμῆς καὶ ζωηρότητος, οἱ κάτοικοι νῦν ἐμάχοντο ἀγῶνα ἀπεγνωσμένον. Ἐγνώριζον ὅτι ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν θὰ ἐκπορθήσων τὸ χωρίον των οἱ Τούρκοι. Τὸ ἐγνώριζον πολὺ καλὰ διότι ἐδλεπον τὴν ἀνισόπαλον δύναμιν των καὶ τὴν ἑλλειψιν πολεμευδίων, ἀλλὰ εἰς οὐδενὸς τὸν νοῦν ἦλθέ ποτε ἡ σκέψις νὰ κάμωσι προτάσεις παραδόσεως. Ὅχι τοῦτο δὲν ἐτίμα τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν φήμην των ὡς παλληκαρίων. Ἀς φονευθῶσιν ὅλοι ἔστω, ἀλλὰ οὐδέποτε θὰ παραδοθῶσιν.

Ἀνακωχὴ καὶ πάλιν ἐγένετο. Κατὰ τὸ εἰρηνικὸν τοῦτο διάλειμμα ἐτάφησαν πέντε παλληκάρια τοῦ χωρίου φονευθέντα τὴν προτεραίαν. Τὴν κηδεῖαν ἠκολούθει σύμπαν τὸ χωρίον. Δὲν ἐκλαῖον τοὺς φονευθέντας, ἀπηγόρευσαν τοὺς

θρήνους και τούς κοπετούς των γυναικῶν, διότι οἱ Τούρκοι, ὄντες πλησίον, ἦτο ἐνδεχόμενον νὰ ἀκούσῃ τοὺς κλαυθμούς και νὰ λάβῃσι θάρρος και χαράν.

Ε΄.

Ὅ,τι προεμαντεύθη δὲν ἐδράδυνε δυστυχῶς νὰ συμβῇ. Τὰ σημεῖα κατὰ τὴν φοράν ταύτην δὲν ἐφεύδοντο. Ὁ Ἄρτος ἔπεσεν, ἔπεσεν ἐν τούτοις ἐνδόξως, ἔπεσε μὲ τὰ ὅπλα εἰς χεῖρας, ἐν μέσῳ σφαγῆς και ὀλοφυγμοῦ, ἐν μέσῳ πυρὸς και μαχαίρας. Ἡ παγκόσμιος ἱστορία ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ βεβαίως πολλὰς και μεγάλας θυσίας και καταστροφὰς φρικτὴν ἐμποιοῦσας, μεγαλειτέραν ἐν τούτοις ἐθελοθυσίαν και ἥρωισμόν δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ προτάξῃ ἐν τῇ πανθέῳ τῶν ὑπὲρ ἐλευθερίας πεσόντων. Οἱ ἐγκατεροῦντες εἰς ἀπεγνωσμένον ἀγῶνα κάτοικοι τοῦ ἡρωικοῦ χωρίου Ἄρτου, περὶ τὰ χαράγματα τῆς νυκτὸς τῆς Κυριακῆς ἐσφάγησαν. Γέροντες, γυναῖκες και παιδία ἐπέρασαν ἐν στόματι μαχαίρας. Τὸ χωρίον ἐπυρπολήθη και κατεσκάφη, οὔτε ἐπιτράπη ποτὲ εἰς μεταγενεστέρως γενεὰς ὑπὸ τῆς Ὀθωμανικῆς ἐξουσίας ἡ ἀνίδρυσις οἰκίας ἐν τῇ χωρίῳ, ἡ ἐγκατάστασις οἰουδῆ-ποτε συνοικισμοῦ. Ἐμείνε και μένει εἰσέτι ἀκατοίκητον και ἡρειπωμένον, δεικνύον εἰς τὸν παρατηρητὴν εἰς τὰ δι' ἐμπρησμοῦ ἐρείπειά του και εἰς τὰ τῆδε κακίῃσι ἀφ' ὧν ἐσκορπισμένα ὁσὰ τῶν κατοίκων του, τὴν αὐταπάρνησιν, τὴν ἐθελοθυσίαν και τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἥρωισμοῦ των. Καὶ τώρα ὅταν μελαγχολικῶς διέρχωμαι ἐκ τοῦ χωρίου τούτου (σημειωτέον ὅτι συχνὰ πράττω τοῦτο) και παρατηρῶ τὰ ἀπερισύλλεκτα ἔτι ὁσὰ τῶν ἀφανῶν ἡρώων ἐκεῖνων, παραδίδομαι εἰς σκέψεις ζοφερὰς, σκέψεις ἐνεχούσας πικρίαν κατὰ τῆς ἀγνωμοσύνης τῶν μετὰ ταῦτα γενεῶν. Συνήθως κάθημαι ρεμβάζων παρὰ τὴν σκιὰν μεγάλῃς δρυὸς παρὰ τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Ὅταν ἀναπολῶ τὴν μεγάλην ἐκείνην τραγωδίαν, τὴν τελεσθεῖσαν ἐκεῖ, τὴν τρομεράν ἐκείνην σύρραξιν, ἥς τὰ ἔχνη σφίζονται ἀνεξίτηλα, τὴν ἀκατάσχετον ὁρμὴν τῶν κατοίκων τῶν θυσιασθέντων ὑπὲρ μιᾶς ιδέας, τῆς ιδέας τῆς ἐλευθερίας, τὸ στήθος μου ἐκ συγκινήσεως πάλλει, ὁ λαϊκός μου σφίγγεται και δάκρυα ἀνέρχονται εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου. Δὲν δύναμαι νὰ φαντασθῶ οὐδένα τῶν ἀναγνωστῶν τῶν γραμμῶν τούτων ἀμέτοχον τῆς συγκινήσεώς μου ταύτης, ἐὰν μετέβαινεν εἰς τὸ ἱερὸν τοῦτο προσκύνημα και ἔβλεπε τὰ ὁσὰ τῶν μαρτύρων και ὡς πολῦ τιμον ἐντάφιον τὰς μυροῖνας και τὰς δάφνας ἐπανθούσας ἐπ' αὐτῶν. Εἰς τὸ ἄσκημα τῆς ἀηδένος, ἡ ὁποία φάλ-λει ἐκεῖ παρὰ τὰς πλατάνους μιᾶς πηγῆς, ὅθεν ὑδρεύοντο οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου, διέκρινα εἰς τόνους θρηνώδεις ἄφατον μελαγχολικὴν γλυκύτητα. Εὐχαριστοῦμαι δὲ νὰ πιστεύω ὅτι τὸ ἄσκημα ἐκεῖνο ἦτο τὸ ἐπαθλὸν τοῦ μαρτυρίου τῶν ὑπὸ τὰς πλατάνους ἐκεῖνας πεσόντων ἡρώων.

ΘΕΑΤΗΣ—ΑΘΕΑΤΟΣ

Ἡ Μικρὰ Φιφὴ ἀκούει τὴ μαμμιά της νὰ λέγῃ ὅτι αὐρίον εορτάζει ἡ ἐκκλησία.

— Μαμμιά, ἐγὼ θὰ πάω αὐρίο νὰ τῆς τραβήξω ταῦτά και νὰ μοῦ δώσῃ λουκουμάδες!!

ΣΕΙΡΑΙ τῶν φυλλαδίων τοῦ «Κρητ. Ἀστέρος» τοῦ παρελθόντος ἔτους πωλοῦνται εἰς τὰ Γραφεῖα ἡμῶν ἀντὶ δρ. 6 ἐκάστη. Οἱ θέλοντες νὰ ἔχῃσι πλήρη τὴν σειρὰν τοῦ «Κρητ. Ἀστέρος» δύνανται νὰ ἀποστείλῃσι πρὸς ἡμᾶς τὸ ἀντίτιμον ἵνα τοῖς ἀποσταλῇ.

ΜΙΑ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΤΟΥ ΓΕΝ. ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΟΥ

Ὁ παρ' ἡμῖν διαπρεπὴς φιλόλογος και γνωστὸς τοῖς ἀναγνώσταις τοῦ «Κρητ. Ἀστέρος» ἐκ τῶν φιλολογικῶν αὐτοῦ μελετῶν κ. Ἀντ. Γιάνναρης, διορισθεὶς Γενικὸς ἐπιθεωρητὴς τῆς Παιδείας, ἀπηύθυνε πρὸς τὰς ὑφισταμένας ἀρχὰς τῆς Παιδείας παραινετικὴν ἐγκύκλιον, ἐξ ἧς ἀποσπῶμεν τὰ ἐπόμενα:

2. Οὐδεμιᾶς χρήζει ἐξηγήσεως ἡ πανθομολογούμενη ἀλήθεια ὅτι και ὁ Κρητικὸς λαὸς καθ' ὅλου και ἡ Βουλευτικὴ ἡμῶν Ἀντιπροσωπεία και ἡ Κυβέρνησις ἔχουσιν ἀπὸ πολλοῦ ἐσχηματισμένην τὴν γνώμην ἡ μάλλον τὴν πεποίθησιν ὅτι τὸ ἡμέτερον Παιδευτικὸν σύστημα, ὅπως σήμερον ἔχει, σφόδρα χωλαίνει και ὅτι ἐπείγοντως χρήζει δραστηρικῆς μεταρρυθμίσεως τὸ μὲν συμφώνως πρὸς τὰς ἀνάγκας και δικαίας ἀξιώσεις και θυσίας τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ, τὸ δὲ συμφώνως πρὸς τὰς προόδους τῶν νεωτέρων χρόνων. Ἀλλὰ τοιαύτη τις γενναία μεταρρυθμίσις, ὡς εἰκάζ, προαπαιτεῖ νέαν νομοθεσίαν, ἡ δὲ τοιαύτη νομοθεσία πλήρη γνώσιν τῶν τρωτῶν ἡ ἀστόχων μερῶν τῶν ἡδὴ περὶ Παιδείας κατεμένων νόμων.

3. Καὶ σήμερον ὅμως εἶνε γνωστὴ μία τῶν κυρίων αἰτιῶν δι' ἧς παρ' ἡμῖν ἀστοχοῦσι τὰ τῆς δημοσίας Παιδείας. Καὶ τὸ αἷτιον τοῦτο εἶνε ἡ ἐν πολλοῖς ἀτελὴς προπαρασκευὴ ἡ προπαιδεύσις οὐκ ὀλίγων ἐκ τῶν ὁργάνων και ἡ ἀπρηχαιωμένη και μηχανικὴ διδασκτικὴ μέθοδος ἡ οὗτοι χροῦνται. Καὶ ὁμολογῶ μὲν ἀνεκδοτάτως ὅτι οἱ πολλοὶ τῶν διδασκάλων, μάλιστα τῶν ἐν τοῖς δημοτικῶς σχολαῖς διδασκόντων, αἰσθάνονται ἀπογοήτευσιν, ὡς ὀλιγοήμεροὶ ἡλικίᾳ τε και οἰκονομικῶς, ἀλλ' ἔνιοι αὐτῶν, εἴτε ἡδικοημένοι εἴτε ἱκανοποιημένοι, πολλὰς φαίνονται ἀδικαιολογήτως και μόνον οὐχὶ ἀφιλοτίμως φεύγοντες πᾶσαν δοκιμὴν νεωτέρας ἢ πρακτικωτέρας μεθόδου, ὡς εἰ πως ἀπεστεργον πάντα προδευτικὸν νεωτερισμὸν ἡ πᾶσαν ἀναγέννησιν τῶν αὐτῶν γνώσεων, στερρῶς δὲ ἡ και πεισματῶν εἶχοντο ἥς ἐκ συνηθείας ἔμαθον ἀκάρου μεθόδου. Οἱ ὀλίγοι οὗτοι οἱ οὗτοι προκατελημμένοι κατὰ πάσης νέας ιδέας φαίνονται αὐτομάτως εἰ μὴ και πεισματῶν τὴν ἑλπίαν και ναυαγὸν ὁδὸν βαδίζοντες οἰοῦνται βαυκαλιόμενοι ὑπὸ τῆς «ἀλάνης» δι' ἧς ἡμέας αὐτοὶ ἐγκατέλιπον τὰ βάθρα τοῦ σχολείου οὐδεμίᾳ ἔκτορ' ἐπετελέσθη πρόδοσις, οὐδεμίᾳ δ' ἐνεκαινίσθη νέα μέθοδος ἡ θεωρία, ἀλλ' ὅτι τὰ πάντα παρέμειναν στάσιμα ἀφ' ἧς ὥρας οὗτοι ἐξῆλθον πάνσοφοι ἐκ τοῦ σχολείου.

4. Πολλὰκις πάλιν ἔνιοι τῶν διδασκάλων εἰς τοῦτο δοξασίας προβαλόντες, ὅσως, ὑπείκοντες ἰσῆς και τῇ ἰδίᾳ αὐτῶν ὁρέξει και ἀνέσει, νὰ θέλωσι νὰ διδάσκωσι και ἀνεῖ διδασκτικὸν βιβλίον, και ταῦτα παρὰ τὰς βητάς διατάξεις τοῦ νόμου και παρὰ τὰ πανταχοῦ τοῦ προηγουμένου κόσμου καθιερωμένα. Ἀλλ' οἱ οὗτοι ποιοῦντες τὸ μὲν ἀσυνειδήτως καταδιδάξουσιν αὐτοὺς ἀπὸ διδασκάλων εἰς ἀπλοῦς παιδοκόμους, ὁμοίους τοῖς ἀρχαίοις δοῦλοις παιδαγωγοῖς, τὸ δὲ ἐμπνέουσιν ἀδιαφορίαν εἰ μὴ ἐγκληματικὴν ἀποστροφήν πρὸς τὰ βιβλία, καίπερ εὖ εἰδότες ὅτι ἐν τοῖς βιβλίοις εὐρίσκεται σήμερον τετραπυρσμένη πᾶσα πρόνιμος γνώσις, και ὅτι και αὐτοὶ οὗτοι οἱ ἐλευθεριάζοντες διδάσκαλοι ὀφείλουσιν, εἰ τινα γινώσκουσιν γράμματα, εἰς τὰ δι' αὐτῶν καταφρονούμενα διδασκτικὰ βιβλία.

5. Ἄλλοι τινὲς πάλιν φαίνονται φρονούντες ὅτι παρ' ἡμῖν τὰ σχολεῖα ἰδρύθησαν ὑπὲρ μόνων τῶν διδασκάλων ἵνα, ἀντὶ τοῦ διδάσκειν γράμματα ἐν αὐτοῖς, ἀπόνως ψυμίζωνται τὸ μὲν πένητες και οἰκογενειάρχαι και γέροντες, ἐπιπολαίου ποτὲ παιδείας γευσάμενοι, τὸ δὲ και ὀλιγογράμματοι ἀγωνισταί, διεκδικούντες εἴτε πραγματικὰ εἴτε φαντασιώδη δικαιώματα ἀνδραγαθίας ἡ πατραγαθίας. Νομίζω ὅτι αὕτη ἡ στενὴ και σφαλερὰ και φιλαυτοῦς ἀντίληψις τοῦ προορισμοῦ τῶν σχολείων ὀφείλει νὰ ἐγκαταλειφθῇ, ἀνάγκη δὲ νὰ κατανοηθῇ πανταχόθεν ὅτι ἡ δημοσία παιδεία εἶνε πολιτικὸς θεσμὸς ἰδρυμένος οὐχὶ ὑπὲρ σιτησεως ἡ συντάξεως διδασκάλων ἀλλὰ πρῶτιστος ὑπὲρ τῶν μαθητῶν, ἡ γὰρ ὑπὲρ τῆς παιδεύσεως νεότητος. Καὶ ὀφείλει μὲν ἡ Πολιτεία νὰ μεριμνᾷ μητρικῶς και φιλοστόργως και ὑπὲρ τῆς ταλαιπωρουμένης τάξεως τῶν διδασκάλων, ἀλλ' εἶνε και ἀπαραιτήτως ἀνάγκη νὰ κατανοηθῇ ὅτι πρῶτιστον και κυριωδέστατον πάσης Πολιτείας μέλημα εἶνε ἡ ἥθικὴ διάπλασις και πνευματικὴ μόρφωσις τῆς νεότητος, ἥτις μετ' ὀλίγα ἔτη μέλλει νὰποτελέσῃ χρηστήν κοινωνίαν, τὴν βάσιν αὐτῆς ταύτης τῆς Πολιτείας. Ἐὰν ὁ διορισμὸς ἀνικάνου τινὸς διδασκάλου λόγῳ πενίας νομιζῆται ἔργον φιλανθρωπίας, ἡ οὕτω παρανοουμένη πρὸς ἑν ἄτομον φιλανθρωπία ἀποτελεῖ αὐτοχόρημα ἀφιλανθρωπίας και ἀστοργίαν πρὸς ὁλόκληρον νεότητα και κοινωνίαν, ἀποβαίνει δ' οἷον ἐπιβουλὴ πρὸς αὐτὴν ταύτην τὴν Πολιτείαν ἥτις αὐρίον θ' ἀποτελῆται ἐκ τῆς σήμερον ἀδίκου-

μένης ἢ ἀμαθιανοῦσης νεότητος. Τούτου οὕτως ἔχοντες, τὸ σχολεῖον δὲν εἶνε προσωπικὸν κτήμα οὐδὲ νομὴ τοῦ διδασκάλου, ἀλλὰ πολιτικὸν ἔθρυμα προωρισμένον ὑπὲρ τῶν παιδῶν, ὡς τοιοῦτο δ' ὑποκαίται εἰς τὸν ἄμεσον ἔλεγχον τῆς Κυβερνήσεως, τῆς ἐκπροσωποῦσης τὴν Πολιτείαν.

6. Παρατηρητέον πρὸς τούτοις ὅτι ἀποδοκιμαστέα εἰ μὴ καὶ τιμωρητέα ἐστὶν ἡ παρά τισι τῶν διδασκόντων ἐκδηλουμένη τάσις ἐνθὲν μὲν τοῦ ἀθρόως ἀδικεῖν ἢ καὶ τοῦ ἀδίκως ἀπορρίπτειν μαθητὰς ἀμειβοῦντας τῆς τοῦ διδασκάλου εὐνοίας, ἐνθὲν δ' ἡ ἄλλη τάσις τοῦ παρ' ἀξίαν ἢ ἀδιακρίτως προάγειν εὐνοουμένους μαθητὰς ἢ καὶ ἀθρόως ἐμάδας ἢ καὶ τάξεις ἵνα ὁ διδάσκων οὕτω φανῇ εὐδοκιμώτερος ἑαυτοῦ. Τοῦτο τὸ κακὸν νομίζω ὅτι ὀφείλει νὰ θεραπευθῇ, σαφῶς κατανοοῦντων τῶν διδασκάλων ὅτι ἐν τε τῇ καθ' ἑλὸν ἀνατροπῇ ἢ συμπεριφορᾷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ καὶ βαθμολογίᾳ ὀφείλουσι νὰ προσφέρωνται μετ' ἀκρας χρηστότητος καὶ ἰσότητος καὶ ἀπροσωποληψίας καὶ δικαιοσύνης καὶ αξιοπρεπείας.

Ἐκ τῆς ἐγκυκλίου ταύτης ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ κ. Γιάνναρης κατενόησε τὰ τρωτὰ τῆς παρ' ἡμῖν ἐκπαιδεύσεως καὶ ἐλπίζομεν ὅτι θὰ ἐργασθῇ ὑπὲρ τῆς ἐξυψώσεως αὐτῆς. Καὶ φαίνεται ὅτι ἔχει τὸν ζήλον καὶ αὐταπάρνησιν πρὸς τοῦτο. "Οἱ ἡ Παιδεία ἐχώλαινε ἐπανεὶλημμένως ἐκηρύξαμεν ἀπὸ τῶν στηλῶν τοῦ «Κρητ. Ἀστέρος». Ὁ Γεν. Ἐπιθεωρητὴς μόλις ἀναλαβὼν τὰ καθήκοντα αὐτοῦ ἐπιβεβαίωσεν τὴν ἀληθειαν ταύτην. Ἐὰν δ' ἐπιχειρήσῃ καὶ καμμίαν ἐπιθεώρησιν, ἥτις θεωρεῖται ἀναγκαῖα τοῦλάχιστον εἰς μερικὰ μέρη τοῦ ἐσωτερικοῦ, θὰ εὐρεθῇ πρὸ τῆς γενικῆς παραλυσίας, ἥτις μαστίζει τὰ σχολικὰ ἡμῶν.

Ὁ «Κρητ. Ἀστήρ» διαπνεόμενος ὑπὸ τοῦ διακαοῦς πόθου νὰ ἴδῃ προαγομένην τὴν ἐν Κρήτῃ παιδείαν πᾶν προθύμως θὰ παρέχῃ τὰς στήλας του διὰ πᾶν ἐκπαιδευτικὸν ζήτημα.

ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΛΣΤΟΗ

ΟΙ ΠΟΝΤΙΚΟΙ

Δὲν φοβεῖσαι τοὺς ποντικούς; ἠρώτησεν ὁ Λέων Νικολάεβιτς τὸν προσφίλῃ του μαθητὴν Τενερόμο, ὅτε κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦ 18... ἐφιλοξένηε αὐτὸν εἰς τὴν συνήθη του διαμονήν, τὴν Γιαονάια Πολιάνα. Εἶσαι εὐτυχής! ἐγὼ τοὺς φοβοῦμαι πάρα πολύ. Ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνονται ζῶα χαρίεντα, καθάρια ἀλλὰ αἱ βεδιασμένοι καὶ ταχεῖαι κινήσεις των, ἡ ἀνῆσυχος στάσις των καὶ ἡ φαινομενικὴ ἀγριότης των συμβολίζουσι τὴν ἀμαρτίαν καὶ προξενοῦσι τὴν ἐντύπωσιν τοῦ τρόμου, τοῦ ποταποῦ τρόμου, ὁ ὁποῖος κατατρώγει καὶ ἀπὸ τὸν ὁποῖον προσπαθεῖ τις μὲ ἀγωνίαν νὰ ἀπαλλαγῇ.

Ἐνθυμοῦμαι πρὸ πάντων μίαν νύκτα... Πρὸ ἐτῶν πολλῶν, κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τῆς Σεδαστουπόλεως, ἤμην ἀξιωματικός· τὴν ἐσπέραν τὸ πῦρ τοῦ πυροβολικοῦ ἐμαίνετο, καὶ ἡ τηλεβολοστοιχία μας ἀνέπτυξεν ὅλην τῆς τὴν δραστηριότητά· αἱ βολαὶ διεδέχοντο ἡ μία τὴν ἄλλην, πληροῦσαι τὸν ἀέρα κρότων καὶ ἐκπέμπουσαι μακρὰν ταινίαν καπνοῦ φλογεροῦ. Ὁ ἐχθρὸς ἀπῆντα μακρινῶς καὶ οἱ μῦδροι ἐπιπτον ὡς βροχὴ πέραν τῶν στρατιωτῶν καὶ ἐξερρήγγυντο ὑπεράνω τῶν κεφαλῶν των μετὰ κρότου.

Ἀφοῦ ἐτελείωσαν αἱ ὥραι τῆς ὑπηρεσίας μου, παρέδωκα τὴν τηλεβολοστοιχίαν εἰς τὸν ἀντικαταστάτην μου καὶ κατέβην εἰς τὸ κατάλυμά μας διὰ νὰ ἀναπαυθῶ· ἦτο δὲ τοῦτο διαμέρισμα ἐσκαμμένον ὑπὸ τὸ ὀχύρωμα καὶ περιπεφραγμένον.

Ἐξηπλώθην εἰς τὴν στρατιωτικὴν μου κλίνην καὶ ἤρχι-

σα νὰ ἀναγινώσκω ὑπὸ τὸ φῶς ἀλειμματοκηρίου. Ἄλλ' ὁ ὕπνος δὲν ἤρχετο.

Καὶ πῶς νὰ κοιμηθῶ; ὁ βρυχηθμὸς τῶν τηλεδόλων ἐφθανε μέχρις ἐμοῦ καὶ εἰς ἐκάστην βολὴν ἐφαίνετο ὅτι ἡ ὄροφῇ καὶ οἱ τοῖχοι θὰ κατεκρημνίζοντο καὶ θὰ με ἔθαπτον ὑπὸ τὰ ἐρείπιά των. Τί δὲ συνέβαινε; ὁ ἀὴρ δονούμενος ἰσχυρῶς εἰσώρμα βιαίως διὰ τῆς θύρας καὶ μοῦ ἐπροξένει τὴν ἐντύπωσιν ἐκείνην τῆς καταπτώσεως.

Πρὸς ἐξακρίβωσιν τῶν φαινομένων προσήλωσα τὴν προσοχήν μου καὶ βαθμηδὸν ἡσύχασα· θερμὸς δὲ πλέον εἰς τὴν κλίνην μου καὶ αἰσθανόμενος ἑμαυτὸν ἔξω τοῦ κινδύνου ἐξηκολοῦθον μετ' ἐνδιαφέροντος τὴν ἀνάγνωσιν. Χωρὶς δὲ νὰ ἐννοήσω, νάρκη με κατέβαλε καὶ ἀπεκοιμήθην. Ἄλλ' αἰφνης ἀντελήφθην ὅχι μόνον μὲ τὰ ὠτά μου, ἀλλὰ καὶ μὲ τοὺς δακτύλους καὶ τὴν ράχιν καὶ ὅλον τὸ δέρμα ὅτι οἱ ποντικοὶ ἦσαν ἐκεῖ.

Δὲν ἤνοιξα τοὺς ὀφθαλμούς· ἀλλὰ μόλις ὑψώσας τὰ βλέφαρα παρετήρησα ὅτι τὸ κατάλυμά μου ἐφωτίζετο ἀπὸ τὸ ἴδιον κηρίον καὶ ὅτι εἰς τὸ πάτωμα πλησιέστατα τοῦ σάκου τῶν τροφῶν ἐστέκοντο δύο τεράστιοι ποντικοί.

Μοῦ ἐφάνη ἀληθῶς ὅτι ἐστέκοντο καὶ δὲν ἐκινουῦντο, διότι ἡ ὀπτικὴ ἐντύπωσις ὑπῆρξε στιγμιαία καὶ τὸ στιγμιαῖον τοῦτο εἶδωλον διετήρουν εἰς τὸν ἀμφιβληστοεἰδη χιτῶνα.

Ἐκλείσα παράυτα τοὺς ὀφθαλμούς καὶ ἔρριψα τὸ βιβλίον μου διὰ νὰ τοὺς ἀποδιώξω· ἀλλὰ δὲν ἔφευγον· ἐστρεφόμην εἰς τὴν κλίνην καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, ἀλλ' οἱ ποντικοὶ δὲν ἀπεμακρύνοντο· ἔτρωγον καὶ με λύσαν καὶ ἤκουον τὰς κινήσεις καὶ τὸ ἀνασκάλευμά των.

Δὲν λέγω ὅτι εἶχον τὸ αἰσθημα ὅτι ἤρχοντο ἐπάνω μου, ὅτι ἤρχιζον νὰ δάκνουν τὰς κνήμας, τὴν ράχιν, τὴν κεφαλὴν μου· τοῦτο θὰ ἦτο ὀλιγώτερον φοβερόν, θὰ ἐγνώριζον τί ἤθελον ἀπὸ ἐμέ. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον καθίστα τὸν φόβον μου ἀφόρητον ἦτο, ὅτι ἐφανταζόμην χίλια πράγματα τὸ ἐν τρομακτικώτερον τοῦ ἄλλου· μοῦ ἐφαίνετο ὅτι πολιορκοῦμαι ὑπ' αὐτῶν καὶ ἐβλεπον τὴν θρασείαν τόλμην των, ἡσθανόμην τὴν μυστηριώδη ἐπ' ἐμοῦ δυνάμιν των καὶ μοῦ παρέλυσον τοὺς βραχίονας καὶ τοὺς πόδας· αἱ τρίχες, τὸ ἡσθάνομην, ἠνθρωποῦντο ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου καὶ τὸ δέρμα μου συνεστέλλετο, ὅπως συμβαίνει ὅταν τὸ ῥίγος μᾶς καταλαμβάνῃ.

Τόσον με ἀπερρόφουν τὰ αἰσθήματα αὐτὰ καὶ τοσοῦτος ἦτο ὁ φόβος μου, ὥστε δὲν ἤκουον πλέον τὸν κρότον τῶν τηλεδόλων μας. Καὶ ἐνθυμοῦμαι πόσῃ χαρὰν ἡσθάνομην, ὅταν βόμβα ἐκραγεῖσα πολὺ πλησίον τοῦ καταλύματος μὲ ἐξήγαγεν ἐκ τῆς νάρκης· ἐνεθυμήθην τὴν τηλεβολοστοιχίαν, τὴν βροχὴν τῶν πυρῶν, τὰς ὥρας τῆς ὑπηρεσίας καὶ ἐλυπήθην ὅτι δὲν ἦτο ἀκόμη ἡ σειρά μου νὰ διαδεχθῶ τὸν ἀξιωματικὸν τῆς ὑπηρεσίας.

Ὡ, μὲ πόσῃ εὐχαρίστησιν θὰ ἄφινον τὸ ἀναπαυτήριον ἐκεῖνο διὰ νὰ ἀντικαταστήσω οἰονδήποτε! Ἄλλὰ τί θὰ ἔλεγον οἱ σύντροφοί μου; θὰ ἐχανόμην ἐξ ἐντροπῆς, ἐὰν ὡμολόγουν ὅτι ἐφοδούμην τοὺς ποντικούς καὶ ὅτι αὐτοὶ με ἔτρεψαν εἰς φυγὴν. Καὶ δύο ἄλλοι ποντικοὶ εἰσέδυσαν εἰς τὴν ψυχὴν μου ὑπὸ τὴν μορφήν τῆς ἐντροπῆς καὶ τοῦ φόβου· παλαίους καὶ ἀγωνίζονται ποῖος νὰ καταβάλῃ τὸν ἄλλον· ὁ φόβος με ἐκδιώκει ἐκεῖθεν, μὲ ὠθεῖ νὰ ἀφήσω τὴν κλίνην, ἡ ἐντροπὴ με κρατεῖ ἐκεῖ καὶ με δεσμεύει εἰς τὴν στρωμνὴν μου.

— Μείνε αὐτοῦ καὶ κοιμήσου!

Ἄλλὰ δὲν ἤμπορῶ νὰ κοιμηθῶ! εἶμαι εἰς φοβεράν ἔξαψιν.

Καὶ οἱ ποντικοί, ὅχι οἱ ἐν τῇ ψυχῇ μου, ἀλλ' οἱ ἀληθεῖς,

οί ζωντανοί, εκείνοι, οί οποιοί ἦσαν εἰς τὸ πάτωμα, — τοὺς ἦκουα νὰ τρώγουν καὶ νὰ ἐξακολουθοῦν τὸ καταχθόνιον ἀγασκάλευμά των.

Ἐπέταξα τὸ σκέπασμα, ἐπήδησα ἀπὸ τὴν κλίνην καὶ πα-
των διὰ τοῦ ἄκρου τῶν δακτύλων ἐτρεξα ἔξω.

Ἄς γίνῃ, τι θέλῃ, ἀλλὰ νὰ μείνω ἐδῶ δὲν ἤμπορῶ.

Ὁ οὐρανὸς ἔλαμπεν ἀπὸ τὰς δίδας, ὁ ἀήρ κατάφορτος
ἀπὸ τὴν πυρίτιδα, τὸν καπνόν, τὸ ὑγρὸν χῶμα, τὸ ὅποιον ἀνή-
γειρον αἱ βόμβαι, δυσκόλως ἀνεπνέετο· δαιμονιώδεις κρότοι
ἤκουοντο καὶ εἰς πᾶν βῆμα ἐκινδύνευε τις νὰ εὕρῃ τὸν θά-
νατον. Ἀλλ' ἐγὼ ἤσθανόμην τὸν ἑαυτὸν μου ἐλαφρὸν ὥς νὰ
εἶχον διαφύγει ἀπὸ τὸν φοβερώτερον τῶν κινδύνων.

Τὸ γνωρίζω, τὸ γνωρίζω, ὅτι εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν,
ὅπως καὶ εἰς τὰς μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων σχέσεις, ὁ μέγας
αἴτιος ὅλων τῶν κακῶν εἶναι ἡ ἑλλειψὶς ἀγάπης. Ἐκ ταύ-
της προέρχεται ὁ φόβος, διότι ἐν τῇ ἀγάπῃ δὲν ὑπάρχει φό-
βος. Τὸ γνωρίζω, αἰσθάνομαι τὴν ἀτέλειάν μου καὶ προσ-
παθῶ νὰ γίνω τελειότερος.

(Κατὰ μετάφρασιν)

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΝ ΛΕΥΚΩΜΑ

Περὶ τὸ ἔτος 1830 ἐν Ἑλβεστάννις τῆς Βοημίας, γράφει Γερ-
μανικὴ τις ἐφημερίς, νέα τις χωρὶν ὑπηρετρία παρὰ τινι τῶν πο-
λιτῶν, ἥτις ἐδαρνετο μόνῃ τῆς ἐν τῇ μαγειρείῳ, Κυριακῇ τινα,
κατεγίνετο, διὰ νὰ διασκέδασθῃ, εἰς ἐκμάθησιν τοῦ βηματισμοῦ νέου
τινὸς χοροῦ, ὃν ἐπήρμωσε εἰς τὸν σκοπὸν ἑνὸς τραγουδίου τοῦ χω-
ρίου τῆς. Οἱ κύριοί τῆς ἐπανελθόντες τὴν εὐρον οὕτω πως χοροπη-
θῶσαν καὶ ἀντὶ νὰ τὴν ἐπιπλήξωσιν, τὴν προσεκάλεσαν νὰ ἐπανα-
λάβῃ τὸν βηματισμὸν ἐκείνον τὴν ἐσπέραν εἰς τὴν αἰθούσαν, ἔνθα εὐ-
ρίσκετο καὶ ὁ μουσικὸς Ἰωσήφ Νέρουδας, ὅστις ἐσημείωσε καὶ τὸν
σκοπὸν καὶ τὸν βηματισμὸν. Μετ' οὗ πολὺ ὁ νέος χορὸς ἐχορεύθη
παρὰ πάντων εἰς τινα ἑορτήν. Τῇ 1835 ἐγνώσθη εἰς Πράγαν, ἔνθα
ἐνεκα τοῦ ἡμίσεως βήματος, ὅπερ περιείχετο εἰς αὐτόν, τὸν ὠνόμα-
σαν ποῦλκακ. Ὅπερ εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ τόπου σημαίνει ἡμισιν. Μετὰ
τέσσαρα καὶ ὁ μουσικὸς τινες ἐκ Πράγας διέδωσαν τὴν πόλκακ εἰς Βιέν-
νην. Τῇ 1840 χοροδιδάσκαλός τις τῆς Πράγας καλούμενος Ροῦβ
ἐχόρευσε κατὰ πρώτην φοράν τὴν πόλκακ εἰς τὸ Ὄρειον τῶν Παρι-
σιῶν, ἥτις ἐκτοτε κατέστη χορὸς πάγκοινος καὶ λίαν δημοτικὸς.
Ἡ πρώτη δὲ τυπωθεῖσα μουσικὴ διὰ τὴν ὀρχήσιν τῆς πόλκακ εἶναι
Φραγκίσκου τινὸς Χίλμαρ, μουσικοδιδασκάλου ἐν Κοπιτλέφ.

*

Διερχόμεθα ἐποχὴν ἀνακαλύψεων. Ὁ κ. Ἰωάν. Μαινρυδάκης ἐκ
Ρεθύμνης ἐπέτυχε παρὰ τῆς Κρητικῆς Βουλῆς πίστωσιν 5 χιλ. δραχ.
ὅπως πραγματοποιήσῃ ἀνακάλυψιν αὐτοῦ, δι' ἧς ἀντὶ τοῦ ἀτμοῦ εἰς
τὸ μέλλον θὰ ἔχωμεν πανταχοῦ τὸν ἡλεκτρισμὸν ὡς κινήτηριον δύ-
ναμιν. Βλαχάκις δὲ τις ἐκ Περβολακίων τῆς Κισσάμου διατείνεται ὅτι
ἐφεύρε νέα γράμματα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου, ἀτινα θεωρεῖ ἀπα-
ραίτητα πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἀλφαβήτου τῆς νέας Ἑλληνικῆς
γλώσσης.

*

Ὁ κ. Dieulafoy, ὁ σοφὸς Γάλλος καθηγητὴς τῆς ἱατρικῆς, ἐποιή-
σατο ἀνακοίνωσιν εἰς τὴν ἱατρικὴν Ἀκαδημίαν τῶν Παρισίων περὶ
σκωληκοειδίτιδων ὑποδορμένων μορφῇ τυφλοκωλτίδων, ἥτις ἔχει
μεγίστην σημασίαν ὑπὸ θεραπευτικὴν ἔσοφιν. Ὁ κ. Dieulafoy τῷ
ὄντι ἀπέδειξεν ὅτι πολλοὶ πάσχοντες ἐκ τυφλοκωλτίδος ἐγχειρίζον-
ται ὡς πάσχοντες ἐκ σκωληκοειδίτιδος, μετὰ τὴν ἐγχείρισιν δὲ ἡ
μὲν σκωληκοειδὴς ἀπόφυσιν εὐρήται φυσιολογικῇ, ὁ δὲ ἀσθενὴς ἐξα-
κολουθεῖ παρουσιάζων ὅλα τὰ συμπτώματα τῆς τυφλοκωλτίδος.

Μίαν τὴν παρατηρήσιν, ἐφ' ᾧν ἐβασίσθη ὁ διάσημος καθηγητὴς
ὅπως κάμῃ τὴν ἀνακοίνωσιν του, παρέλαβε ἀπὸ τὸν τιμῶντα τὸ Ἑλ-
ληνικὸν ὄνομα ἐν τῇ ξένῃ κ. Παναγ. Διᾶρην ἱατρὸν καὶ συνεργάτην
τοῦ «Κρητ. Ἀστέρως». Ὁ κ. Reclus γνωστὸς Γάλλος χειρουργὸς δια-
ρευνῶν τὰς παρατηρήσεις τοῦ κ. Dieulafoy ἀπεφάνθη, ὅτι ὁδο ἐκ
τῶν παρατηρήσεων ἔχουσι βαρύτητα, ἡ τοῦ καθηγητοῦ Tirolaix καὶ
ἡ τοῦ κ. Διᾶρῃ διότι μόνον αὗται ἐμπεριέχουν μικροσκοπικὴν ἐξέτα-
σιν τῆς σκωληκοειδοῦς ἀποφύσεως.

Ἐν Ἑρακλείῳ τῆς Κρήτης ἰδρύθη Ἑμπορικὴ νυκτερινὴ Σχολὴ
δαπάναις τοῦ Συλλόγου τῶν Ἑμποροπαλλήλων Ἑρακλείου. Τὴν δι-
εύθυνσιν τῆς Σχολῆς ἀνέλαβεν ὁ κ. Ἰωάννης Περδικάρης, διευθυν-
τῆς τοῦ ἰδιωτικοῦ Λυκείου ὁ «Κοραῖς». Τὴν παρελθούσαν Κυριακὴν
ἐγένοντο καὶ τὰ ἐγκαίνια τῆς ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων, ὡμίλησαν δὲ
οἱ κ.Ι. Περδικάρης καὶ Κ. Παπαδάκης καθηγητῆς τῶν Μαθηματικῶν.
Ἡ σύστασις τῆς Σχολῆς ταύτης ἀποτελεῖ μέγα βῆμα προόδου τοῦ
παρ' ἡμῖν ἐμπορίου, καρμινδοποιήσεως ἐξ ἐλλείψεως ἀνθρώπων γνοι-
ρίζοντων τὰ στοιχεῖα τοῦ ἐμπορίου. Εὐτύχημα θὰ ἦτο ἂν ἰδρόντο
παρόμοιαι σχολαὶ καὶ εἰς τὰς λοιπὰς πόλεις.

*

Ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ ἑορτῇ τῶν 4 νέων μαρτύρων ἐκ Με-
λάμπων Ἀγίου Βασιλείου, τῶν ἀποκεφαλισθέντων ἐν Ρε-
θύμνῃ τῇ 1824, συνεστάθη ὥρατον καὶ πατριωτικὸν ποίημα
ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ κ. Γ. Ν. Φωτάκη, ἀπαγγελλθὲν μετὰ τὴν θείαν
λειτουργίαν τῆς ἑορτῆς τῇ 28 Ὀκτωβρίου. Τοῦ ποιήματος
τούτου ἐλλείπει· χώρου δημοσιεύμεν στροφάς τινάς.

Δεῦτε Μελάμπων γενεαὶ πάσαι προσενηθῶμεν,
τῶν ἐφεστίων μας Χριστοῦ μαρτύρων δεηθῶμεν.
Γονυκλινεῖς ὑψώσωμεν ἱκέτιδας τὰς χεῖρας
κ' ἔνδοκρος ἀναμέλψωμεν πρὸς τούτους ὕμνωδιαις.
Τῆς κόμης ταύτης ἦσαν γεννήματα καὶ θερέμια
κ' οἱ τέσσαρες ὁποῦχυσαν ὑπὲρ Χριστοῦ τὸ αἷμα.
Ὁ εἰς ἐλέγετ' Ἀγγελῆς καὶ Μανουὴλ ὁ ἄλλος,
Νικόλας καὶ Γεώργιος, κ' ὅλοι μαζὺ μέ θάρρος
κ' ἄφοβα τῷμολόγησαν πῶς πάντα Χριστιανοὶ 'σαν,
τὴν πίστιν τῶν Ἀγαρηῶν παιγνίδι πῶς τὴν εἶχαν.

Πρὸς τούτους ἄς ὑψώσω μεν ἱκέτιδας τὰς χεῖρας
καὶ μ' ἕνα στόμ' ἄς εἰπώμεν με συντριβὴν καρδίας·
«Νὰ μᾶς φωτίξ' ἡ χάρις των με πνεῦμα δημοσίας
ν' ἀκολουθῶμεν τοῦ Χριστοῦ τὰς συμβουλὰς τὰς θείας,
νὰ μᾶς φυλάττουν πάντοτε ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν,
καὶ νὰ μᾶς οδηγήσουνε σὲ μιὰν ὁδὸν εὐθείαν,
νὰ βαίνωμεν γοργὰ γοργὰ στὸν ὄψαλ' λιμένα,
ἐκεῖ ποῦ ἀτενίζουσε ὅλα τὰ δουλομένα
καὶ τὰ ἐλεύθερα μαζὺ ἀδέλφια, ἐκεῖ στοὺς θόλους !
στὴν Πόλιν ! τῆς Ἁγίας Σοφίας ! ... »
Ποῦν Σκλάβα καὶ μᾶς καρτερεῖ τώρα καὶ τόσους χρόνους !

ΚΑΡΚΙΝΙΚΑ

Ἦδε μοι Διὸς ἄρα πηγὴ παρὰ σοί, Διομέδῃ.

**

Ἰερὰ σὰ παρὰ χεῖλῃ, Ἦλεις, χαρὰ πάσα βεῖ.

**

Νόμον ὁ κοινὸς ἔχε σὸν οἰκονόμον.

**

Ἀναβάσατε τὰ σάβανα.

**

Νοσῶ· σὺ δὲ ἦ ἱαμα, Ἰησοῦ, σῶσον

**

Νῆφον ἀνομήματα, μὴ μόνον ὄψιν.

**

Νέαν ἄσω μελίφωνον, ὦ φίλε, μῶσαν ἄέν,

**

Ἀ σὰ ρητὰ Μακεδὼν ὥδε καματῆρ' ἄσα

Ναὶ ἐπει τράνωσα ἂ σὰ ἄσων ἀρτίεπειαν.

Ὦναξ, εἰς ὃ ἔθετό τε Θεὸς ἐξ ἄνω,
Σὺ ὀρθῶς, ἐπει δῶς, ὦ διέπες ὦ θροῦς,

Ἀ τεὰ ἀτάρ, ἐπεὶ ἐπέρατα ἄε τὰ,

Σὴ χρῆ νομῇ, ᾧ ἄλς λαφ' ἡ Μονάρχης.

Ἄρα χύδην ἦνι ὁ νέμων νῶ μενοινῇ, ἦδ' ὡ χαρᾷ.

Ἄετέ, ἦ ἄσαι ἂ σὰ, ἦ ἐτεὰ, κλπ..

ΤΟ «ΚΡΗΤΙΚΟΝ ΠΑΝΘΕΟΝ»

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ 3^{ου} ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Εἰς κομφότατον καὶ καλλιτεχνικῶς ἐκτετυπωμένον φυλλάδιον, ὑπερ ἔφερε ἐπάνω τὸ ὄνομα Κωστή Α. Χαριτάκι «Κρητικὸν Πάνθεον» ἔρριψα ἐν βλέμμα, θέλων νὰ μάθω τί ἠδύνατο νὰ περιέχῃ ἓνα κομφὸν τομίδιον ἐκ τοῦ Κρητικοῦ Πανθέου, τοῦ ὁποίου αἱ σελίδες πρέπει νὰ ἀποτελῶνται ἀπὸ τόσους τόμους ὅσοι εἶνε οἱ πόλεμοι καὶ αἱ μάχαι, τὰς ὁποίας ἔκαμαν οἱ ἀδάμαστοι ἥρωες τῶν Κρητικῶν πεδίων καὶ νὰ ἀποτελῶσιν ἱστορικὸν ὄγκον οὐχὶ καὶ τὸσον δυσανάλογον τῆς χώρας, ἐν ἣ διεπράχθησαν.

Τὸ ὄνομα τοῦ νεαροῦ συγγραφέως τοῦ ἀναλαβόντος τόσον ἐπίπονον ἐργονεῖνε γνωστὸν τοῖς πᾶσι ἐκ τῶν «Ἀνεμίωνων» ὡραίας ποιητικῆς συλλογῆς, τὴν ὁποίαν πρὸ πολλοῦ ἐδημοσίευσεν καὶ ἐκ τῶν ποιημάτων, ἅτινα ὡς συνεργάτης τοῦ «Κρητικοῦ Ἀστέρος» δημοσιεύει ἐν αὐτῇ.

Τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ἀνέλαβεν, ἐξόχως πατριωτικὸν ἠδύνατο μόνον ἢ Κρητικὴ Βουλὴ καὶ οἱ πλοῦσοί μας νὰ υἱοθετήσωσιν. Εἶνε τὸσον μέγα ἔργον καὶ τὸσον ἀναγκαῖον διὰ τὴν Κρήτην, ὥστε ἀπὸ δ. κ. Κωστής Χαριτάκις ἔκαμε τὴν ἀρχήν, μὴ φεισθεῖς οὔτε χρημάτων οὔτε κόπου, πρέπει νὰ ὑποστηρίχῃ ὑπὸ πάντων. Ἡ δὲ ἐπίσημος Κυβέρνησις, ἥτις ἔχει καθήκον νὰ βραβεύῃ τοὺς ἐργαζομένους καὶ τιμῶντας τὴν φιλολογικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν καὶ καθόλου πνευματικὴν πρόοδον τῆς ἡμετέρας πατρίδος, ὀφείλει νὰ ἔλθῃ ἄρωγός εἰς ἔργον σκοποῦν τὴν ἐξακρίβωσιν τῶν πηγῶν τῆς μελλούσης νὰ γραφῇ Κρητικῆς Ἱστορίας. Δὲν θὰ ἐπεκταθῶμεν περισσώτερον. Ἡ ἀνάγνωσις τῶν ἀναγραφομένων ὀνομάτων τοῦ Ἀγίου, Ξεπατέρα, Τσακίρη, Τσικριτῆ, Τσόλη καὶ Ζουδιανοῦ, τῶν ἡρώων τῶν Κρητικῶν ἐπαναστάσεων, προκαλεῖ τὸν ἀναγνώστην νὰ παρακολουθῇ τὴν σειρὰν τῶν γλαφυρῶν καὶ ἀσθενῶν μὲν διηγήσεων τοῦ μικροῦ φυλλαδίου, μεγάλων δὲ τὴν πραγματικότητά. Καθὼν ἡμῶν τῶν ἐπιγενεστέρων εἶνε ἡ ἐξακρίβωσις τῆς ἱστορίας τῶν προσώπων ἐκείνων, ἅτινα ἐπροίκισαν εἰς ἡμᾶς τὰ ἀγαθὰ τῆς ἐλευθερίας, τῶν ὁποίων ἀπολαύομεν. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ἡ ἀπόκτησις τοῦ «Κρητ. Πανθέου» ἐπιβάλλεται εἰς πάντας. Τὴν ἐκάστου τεύχους δρ. μίαν.

„ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΑΝΘΟΔΕΣΜΗ“

Ἡ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ φίλου κ. Γεωργ. Χ. Ἐλευθεριάδου ἐκδιδόμενη ἐν Ἱεραπείτρᾳ «Γεωργικὴ Ἀνθοδέσμη» μετὰ μικρὰν διακοπὴν ἐπανέλαβε τὴν ἐκδοσὴν τῆς εἰς διπλὰ φυλλάδια, ἐκδιδόμενα κατὰ δεκαπενθημερίαν. Τὸ τελευταῖον φυλλάδιον Ἰουλίου καὶ Αὐγούστου περιέχει χρησιμωτάτην καὶ πρωτότυπον ὕλην διὰ πάντας μὲν ἰδίᾳ τοὺς κτηματίας. Πραγματεύεται περὶ τῆς χρησιμότητος τοῦ προβάτου, αἰγὸς καὶ βοῆς, περὶ διατηρήσεως τοῦ οἴνου, περὶ κλαδεύματος τῶν ἐλαιῶν καὶ περὶ καταστροφῆς τῆς κάμπης τῶν βελανιδεῶν ἤτοι περὶ τῶν κυριωτέρων παραγόντων τῆς νήσου μας. Μελετήσατε τὸ φυλλάδιον· εἶνε τὸ εὐαγγέλιον τῆς Γεωργίας.

Παρόραμα

Εἰς τὸ ἐν τῷ προηγουμένῳ φυλλαδίῳ τέλος τοῦ διηγήματος «Μητρὸς Ἐνθύμιον» ἐξ ἀδελφίας παρελείφθη ὁλόκληρος πρότασις ἥτις προσθεμένη συμπληροῖ τὴν ἔννοιαν. «Πτωχὰ παιδιὰ! ἐθαύμασαν διὰ τὴν ἀνύψωσιν τοῦ ἀλιέως εἰς μαρκήσιον· διότι δὲν ἐδιδάχθησαν ὅτι πρὸ αὐτοῦ ὁ Θεός».

Δὲν εἴμεθα δυσχεροσθημένοι ἐκ τοῦ διαγωνισμοῦ τούτου. Ὅλiger ἐνόησαν τὸν σκοπὸν καὶ τὰς ὠφελείας αὐτοῦ. Βλέπετε πρώτῃν φοράν εἰσάγονται τοιαῦτα πράγματα εἰς Κρήτην. Καὶ ἡ παροιμία λέγει «κάθε ἀρχὴ καὶ δύσκολος!». Ἐκεῖνοι μόνον εἰργάσθησαν πρὸς ἀποκτησιν τοῦ τίτλου τοῦ Πράκτορος, ὅσοι ὑπερῆλθον ποτε συνδρομητὰ τοῦ πρώτου ἐν Ἑλλάδι παιδικῷ περιοδικῷ ἢ «Διάπλασις τῶν Παίδων» καὶ ἔτυχον νὰ γνωρίζωσι καὶ νὰ θέλωσι νὰ συνδέσῃσι τὸ ὄνομα τῶν μὲ τὸν βίον ἐνὸς Περιοδικῷ. Ἐν τῇ ἐπομένῳ φυλλαδίῳ θὰ δημοσιεύσωμεν καθυστερήσασαν εἰκόνα, ἥτις παριστᾷ νέον δραστήριον καὶ φιλομαθῆ καὶ συγχρόνως χειριστὴν τοῦ καλὰ-μου θεξιδίου, ὅστις εἰργάσθη μὲ τὸ σπαθὶ τοῦ καὶ ἀνεκρήρυχθη ἀξίος τοῦ Ἀ' Βραβεῖου τοῦ διαγωνισμοῦ τούτου καὶ συνεπὶς λαμβάνει δωρεάν τὸν «Κρητ. Ἀστέρα» καὶ δημοσιεύεται καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ.

Οἱ λοιποὶ ἐκ μετριοφροσύνης φαίνεται ἀπέστειλαν πρὸς ἡμᾶς μόνον τοὺς νέους συνδρομητὰς χωρὶς ὅμως νὰ γνωρίζωσι τὰ ὀνόματά των καὶ μετὰ τὴν πρὸς τοῦτο δήλωσιν τοὺς εὐχαριστοῦμεν. Ἄλλοι πάλιν ὑπεστήριξαν τὸν «Κρητ. Ἀστέρα» συνιστώντες εἰς τοὺς φίλους των ἀνευ δικαιωμάτων. Δικαίωμα τὸν. Ἐλευθερία γὰρ! Καὶ τούτους εὐχαριστοῦμεν.

Νῦν διαγωνισμὸς Πρακτορῶν ἀρχίζει ἀπὸ τοῦ φυλλαδίου τούτου μέχρι τέλους Ἰανουαρίου 1908. Τώρα ὅτε ἀρχίζουσιν αἱ μεγάλαι διακοπαὶ τῶν σχολείων καὶ καθέννας κατὰ θέλει νὰ διαβάσῃ διὰ νὰ περάσῃ τὴν ὥραν του καὶ νὰ εὐχαριστηθῇ εἰς καταλληλοτέρᾳ ἐποχῇ νὰ ὑποδείξῃ τις εἰς τὸν φίλον του ἓνα τερπνὸν ἀνάγνωσμα, μίαν ὥραν ἐνασχόλησιν, ὁποῖαν θὰ εὐρῇ εἰς τὸν «Κρητ. Ἀστέρα». Φαντασθῆτε πόσον θὰ μενῇ εὐχαριστημένος, ἐάν ἀντὶ παντὸς ἄλλου ὄρου τῶν ἡμερῶν τούτων, τὸ ὁποῖον διὰ μίαν ὥρην χάσῃ, ἐγγράφῃ συνδρομητῆς εἰς τὸν «Κρητ. Ἀστέρα» ἀντὶ τριῶν (ἀριθ. 3) δραχ. δι' ἐν ἐλόκληρον ἔτος. Λιῶνιο! δῶρον καὶ συγχρόνως εὐεργετικὸν καὶ διδακτικὸν καὶ ὠφέλιμον.

Ὅστε γονεῖς καὶ κηδεμόνες μὴ χάνετε τὰ χρήματά σας εἰς παιγνίδια. Ἰδοὺ δῶρον τιμὴν τὴν ἐκλογὴν σας καὶ ὠφελοῦν τοὺς νέους.

ΣΤΗΛΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ

Ἀγασμέμνονα Ἱεράπετρον.—Τὸν αἰνιγμάτων τινὰ θὰ δημοσιεύωσιν. Τὸ περὶ γυμναστικῆς δημοσίημα εἶνε μὲν καλὸν καὶ προτροπικὸν πρὸς ὑποστήριξιν τῆς Γυμναστικῆς, ὑπὲρ ἧς καὶ ἡμεῖς συνηγοροῦμεν, δὲν συντελεῖ ὅμως πρὸς τὸν σκοπὸν, διὰ τὸν ὁποῖον συνετάχθη. Παρ' ἡμῶν δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ ὅτι γίνεσθαι εἰς τὰς μεγάλας πόλεις. Εἰς παλαιότερους χρόνους ἐν τῇ πατρίδι μου συνεβόλετο μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν τῆς Κυριακῆς καὶ τῶν λοιπῶν ἑορτῶν οἱ ἄνθρωποι νὰ συγκεντρῶνται εἰς μίαν πλατεῖαν, παίζοντες τὸ βόλι, τρέχοντες καὶ διασκεδάζοντες μὲ τὸ παιγνίδι τῆς ἐλευθερίας κλπ. Καὶ αἱ ἀθφαὶ ἀσκήσεις αὗται ἐγύμναζον τὸ σῶμα καὶ εἶδον τὴν ζωὴν καὶ χαρὰν εἰς τοὺς ἄνδρας. Ἡ σημερινὴ σπουδτικὴ γυμναστικὴ ἐξεθελίσασα τὰ πολλὰ γυμναστικά ὄργανα περιώρισθαι εἰς ἐλευθερίας ἀσκήσεις, παιδιὰς καὶ δρόμους, τὰ ὅποια ἐάν καὶ ἡμεῖς ἔχατε διαθέσειν, δύνασθε νὰ διδαχθῆτε παρὰ τῶν μόνων δυναμένων, τῶν διδασκάλων τῆς κομποδέσεώς σας. Πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται χώρος κατάλληλος, τὸν ὁποῖον ὑποθέτω νὰ ἔχετε καὶ ἡ καλὴ διαθέσις· ἀλλὰ ὑπάρχει·

Α. Ι. Κ. Ἐνταῦθα.—Τὰ προβλήματα καὶ αἱ πνευματικαὶ ἀσκήσεις εἶνε βεβαίως ὠφέλιμοι καὶ ἀναπτύσσουσιν τὴν εὐφυΐαν τῶν νέων ἀλλὰ πάντοτε νὰ εἶνε πρωτότυποι καὶ εὐχάριστοι. Τὰ ἀνέκδοτα θὰ δημοσιεύονται, ὅταν εἶνε τοιαῦτα!

Ἐλευθερία Ῥέθυμνον.—Ἐπιστολαὶ σας ἐλήφθησαν ὡς καὶ ἡ εἰκὼν. Τὸ διήγημά σας προσέχωρς ἐλλείπει χώρου. Τὰ κληρωθέντα δευτέρᾳ ἐν τῇ διαγωνισμῷ ἀπεστάλησαν.

Α. Ι. Πρωκλειον.—Κατάλογος συνδρομητῶν ἐλήφθη. Εὐχαριστοῦμεν. Διὰ τοὺς προπληρώνοντας μαθητὰς ὠρίσθη ἡ ἐτησία συνδρομὴ δραχ. 3. Ἀποστέλλатέ μοι τοὺς ἀριθμοὺς τῶν ἀπολεσθέντων φυλλαδίων.

Α. Ι. Ν. Ῥέθυμνον.—Ἐπιστολὴ σας μετὰ πνευματικῶν ἀσκήσεων ἐλήφθη. Δημοσιεύονται. Συνδρομητῆς ἐνεγράφη καὶ φυλλάδια ἐστάλησαν εὐχαριστοῦμεν.

Α. Γ. Σ. Γυμνάσιον.—Τὰ ζητηθέντα φυλλάδια ἀπεστάλησαν.

Ι. Σ. Ἡράκλειον.—Τὸ ποιήμα σας ὡς πρωτόλειον καλὸν καὶ τὰ συγχαρητήριά μου. Προσπαθήσατε ὅμως νὰ καλλιεργήσῃτε καὶ τὴν γλῶσσαν! διὰ νὰ εἶνε δημοσιεύσιμον εἰς τὸ μέλλον.

Σ. 14. "Άγιον Θωμάν. "Επιστολή μετά συνδρομής ελήφθη. Εδ-
χαριστοῦμεν.

Γ. Π. "Ηράκλειον. Συνδρομή ελήφθη, εδχαριστοῦμεν θερμῶς.

Ε. Ν. "Ιεροσόλυμ. — Συνδρομή ελήφθη εδχαριστοῦμεν. Τὰ
καὶ ἄλλοτε ἀποσταλέντα 9 φυλλάδια ὡς καὶ τὰ τοῦ Ἀδγοῦστου καὶ
Σ|βρίου ἀποστέλλω καὶ πάλιν. Δυστυχῶς ἡ λογοκρισία ἐνίοτε ἐξα-
σκείται ἐπὶ μερικῶν φυλλαδίων ὡς καὶ ἄλλοθεν μοῦ γράφουν.

Ι. Κ. Π. ρ. α. "Ενταῦθα. — "Ορθὴ ἡ παρατήρησίς σας ἐτι δὲν
πρέπει νὰ μεταβάλλωνται αἱ κρητικαὶ παροιμίαι, ἀλλὰ νὰ δημοσιεύ-
ωνται ὡς λέγονται ὑπὸ τοῦ λαοῦ. Πολλὰκις ὅμως ἡ φαινόμενη παραλ-
λαγὴ ἔχει ἀφορμὴν τὴν διαφορὰν τῆς ἐκφράσεως, ἥτις παρατηρεῖται
μεταξὺ τῶν κατοίκων τῶν διαφόρων ἐπαρχιῶν καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἔχετε
δίκαιον νὰ μᾶς διορθώνητε. "Εξετάσατε πρῶτον.

Κατρεύ, Γ. Μ. Χ., Μέλαιναν "Ελπίδα, Α. Δ. Κ., Θ. Ε. Κ. ἐν-
ταῦθα, "Αηδόνα καὶ "Ελευθερινὰ Ρέθυμνον, Ν. Χ. Π., Γ. Κ. Γ., Μ.
Μ. Μ. "Ηράκλειον αἱ λύσεις ελήφθησαν.

"Αγνωστον Σοῦδαν. — Ἐἴχετε τὴν καλωσύνην νὰ μοῦ γράψετε νὰ
σὰς πέμψω σειρὰν τῶν προηγουμένων φυλλαδίων, τὰ ὅποια δὲν
ἔχετε. Καὶ μάλιστα θὰ μᾶς θώοιτε καὶ τὸ ἀντίτιμον. Δὲν σὰς τὰ
ἐπέμψαμεν καὶ συγγνώμην ἔχι δι' ἄλλον λόγον παρὰ μόνον διότι κά-
τωθι τῆς ἐπιστολῆς ἐλησημονήσατε νὰ θέοιτε τὸ ὄνομά σας καὶ ἐπειδὴ
ἐν Σοῦδᾳ εἶνε πολλοὶ συνδρομηταί, δὲν θυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν ὑμᾶς.
Γράφατέ μᾶς πάλιν.

Μ. Π. Γαράζον. " λήφθητε ὑπ' ὄψεϊ.

Ε. Χ. Ζ. "Ηράκλειον. — "Ανεμῶναι ἐστάλησαν, συγγνώμην διὰ
τὴν παράλειψιν. Εδχαριστῶ διὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς Γεωγραφίας

ΣΗΜ. Αἱ λύσεις παρακαλῶ νὰ ἀναγράφωνται ἐπὶ τεμαχίου χάρτου
ἰδιαιτέρου ἐκείνου τῶν ἀποστελλομένων Πνευματικῶν ἀσκήσεων καὶ
Παιδικῶν πνευμάτων. "Επιγράφονται Σαλὸν «Κρητ. "Αστέρος»
Χανία καὶ εἰς μίαν γωνίαν δημοσιογραφικὴ ὕλη μὲ διλεπτον
γραμματισμόν.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

[Αἱ δημοσιευόμεναι Πνευματικαὶ "Ασκήσεις ὡς καὶ ἐκ
τῶν Λύσεων αἱ περισσότεραι θὰ βραβεύονται μετὰ τὴν
λήξιν ἐκάστης τριμηνίας].

180 Αἶνιγμα

Πρόθεσις εἶν' τὸ πρῶτό μου, πόλις τὸ δευτέρον μου,
νὰ μή σου τάξιωσθ' ὁ Θεὸς νὰ "ῥῃς τὸ σύνολόν μου.

"Εστάλη παρὰ τοῦ ἐξ "Ηρακλείου Ν. Χ. Παπαδίου.

181 Αἶνιγμα

Στοὺς ναοὺς συνήθως κεῖμαι
πλὴν ἂν θὲς μεταβολήν,
πιστὸς φύλαξ θὰ εἶμαι
ἂν μὲ θέσῃς "ς τὴν αὐλήν.

"Εστάλη παρὰ τοῦ ἐξ "Ιεραπέτρας "Αγαμέμνονος.

182 Γρίφος

Οἶπὸ
κα
1/2

183 Περὶ

1) Καθέτως=ἀρχαῖος ἀνὴρ	3) δεξιὰ=πρόθεσις
2) ὀριζοντίως=ἀρχαία βασι-
λισσα	4) ἀριστερά=πρόθεσις

"Εστάλησαν παρὰ Κατρίως.

184 "Ινδικὸς γρίφος

Ως (σύνδεσμος) η₂ (ἐπίθ.) θ₂ (οὐσ.) α, (πρόθ.) γ₂ (οὐσ.) ο, (ἀπαρέμ.)
ο, (ἐπίρρ.) γ₂ (σύνδεσμος) η₂ (ἐπίθ.) τ, (ἀρθρ.) σ₀ (μετοχ.) μ (ἀπαρέμ.)
τι (ἀρθρ.) π, (οὐσ.).

185 "Ερώτησις

Πότε ὁ ἄρτος γίνεται θεός;

"Εστάλησαν παρὰ "Αλ Ζαφειροπούλου.

186 Αἶνιγμα

Εἶνε ἓνα ζῷον τετράπουν ν' ὅταν ἐν φωνῇεν βγάλλῃς
Σχηματίζεις ἓνα πρᾶγμα ποῦ θ' ἔβαν χαίρεισαι τὸ κάνεις.

"Εστάλη παρὰ τῆς ἐκ "Ρεθύμνης "Αηδόνος

187 Ρίγμων

Τὸ ἀριστερόν σκέλος=ἰχθὺς + + Τὸ δεξιόν=πιγνόν
+ +
+ + + +
Σ + + + + Ξ "Η βάσις=ζῷον περι-
εργον

188 Φύρδην-μύδην

Ητις τα λωδέτι

"Εστάλησαν παρὰ Μελαίνης "Ελπίδος

189 Γρωτήσι.

Ποῖον κορίτσι χορεύει διαρκῶς ἐντὸς τοῦ ὕδατος καὶ ποτὲ δὲν
πλύνει τοὺς πόδας του;

Ποῖον παιδί μαθαίνει τὰ γένεια τοῦ πατέρα του;

Πότε δύναται τις νὰ μεταφέρῃ νερόν εἰς τρυπημένον δοχεῖον χωρὶς
νὰ χυθῇ;

Ποῖον ζῷον φυλακίζεται μόνον του;

Ποῖον παιδί καίει τὴν γλῶσσαν τῆς μητρὸς του;

"Εστάλησαν παρὰ Γ. Χατζημιχελάνι.

190 Αἶνιγμα

Σήμερον ἔχουν κ' οἱ λαοὶ μόνιμον κατοικίαν
Προσπάθῃς νὰ τὴν ἐρύξῃς, θέλεις νὰ σ' ὀδηγήσω;
Ναὶ ἀλλ' εἶναι πιθανόν νὰ σὲ καταποντίσω.

"Εστάλη παρὰ Γ. Παπαηλιάκι.

191 Αἶνιγμα

Ναὺς ἔχασε τὴν πρύμνην τῆς
συγκρούσθησιν πρὸς ἓν πλοῖον
κ' ἐκ τῆς συγκρούσεως τῶν δύο
ποῖα πόλις ἐγεννήθη;

"Εστάλη παρὰ Θ. Φαλαίτζιντιωνάκι.

Λύσεις τῶν ἀσκήσεων τοῦ 29 φυλλαδίου

174) Μισὸ τὰς "Ελληνίδας. 175) "Αρταξέρξης—"Αρτα—Ξέρξης.
176) Τὸ κρόμμιον. 177) 7-ἡμέρας. 178) "Ιουστινιανός. 179) Θεμι-
στοκλής.